

ȘCOALA VREMII

SEPTEMBRIE 2005

CUPRINS

<u>VREMEA ȘI VREMURILE ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL ARAD</u>	
Asociația Învățătorilor Arădeni în Perioada Interbelică.....	3
Am ceva de spus!.....	14
<u>ÎNVĂȚĂTORI TREBUIE SĂ ȘTIE</u>	
Proiectul pentru învățământul rural ro 4691-0.....	17
Pregătirea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități desfășurate în școală.....	22
<u>DEMERS DIDACTIC</u>	
Învățare prin evaluare.....	28
Demersuri creative în predarea / învățarea istoriei.....	31
Turul galeriei.....	34
Tehnici creative în cadrul orelor de educație plastică.....	37
Metode și tehnici interactive de grup.....	41
Rolul excursiei în cunoașterea valorilor comunității.....	45
Caracterul multidisciplinar al orelor de limba română.....	47
<u>INTERCULTURALITATEA</u>	
Conduite interculturale: Sărbătorirea halloween-ului la colegiul național „elena ghiba birta” arad.....	49
Hărtepul.....	53
<u>ALTERNATIVE EDUCATIONALE</u>	
Correspondența școlară, o punte între inimi.....	55
<u>STUDII</u>	
Despre comunicare în reușita actului pedagogic.....	56
Dezvoltarea gustului pentru lectură la elevii ciclului primar.....	59
Arta dramatică în ciclul primar.....	61
Încă un pas de la grădiniță spre școală.....	63
<u>ARC PESTE TIMP</u>	
Pagini uitate sub vreme, pagini redate vremilor!.....	67
Școala de aplicație (III).....	69
Gânduri pentru un prieten.....	71
<u>PREZENTARE DE CARTE</u>	
Pledoarie pentru serbarea școlară sau cuvânt înainte pentru o carte de suflet.....	72
<u>PROIECTE DE INTIERE</u>	
Proiect de parteneriat educațional.....	73
Parteneriat educațional din perspectivă interculturală.....	77
Cunoașterea orizontului local în perioada premergătoare.....	81

VREMEA ȘI VREMURILE ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL ARAD

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR ARĂDENI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

(partea I)

Scurt istoric

Învățătorii din părțile Aradului au o îndelungată tradiție de solidaritate într-o organizare profesională. Încă din 1872 au format o **Reuniune a învățătorilor români din dieceza Aradului** prin care stabilesc o legătură permanentă și statutară. Scopul reuniunii viza următoarele direcții de activitate: dezvoltarea învățământului românesc, perfecționarea profesională, prosperitatea materială a învățătorilor și înflorirea culturii poporului român. Dezbaterile principalelor probleme pedagogice ale epocii se realiza în cadrul **conferințelor învățătoarești**¹. Ca mijloace eficiente de perfecționare metodică acestea au contribuit la răspândirea culturii, la sporirea autorității profesionale, prin continua perfecționare a pregătirii învățătorilor și la formarea unui front unitar în coordonarea învățământului românesc. Asemenea conferințe pedagogice se organizau cu prilejul unor întâlniri bianuale și în adunările generale ale reuniunii. Alături de editarea a două organe de presă pedagogică, **Minte și inimă (1877)** și **Reuniunea învățătorilor români (1904-1915)**, de înființarea unor biblioteci didactice, organizarea fără întrerupere a conferințelor reprezintă cele mai importante realizări din existența primului organ profesional și cultural de asociere a învățătorilor.

După actul unirii Transilvaniei cu România, activitatea învățătorilor se desfășoară în noi condiții care au determinat căutarea unor noi modalități de organizare a activității învățătorului.

În adunarea generală din 15 noiembrie 1919 de la Șiria **Reuniunea învățătorilor români din dieceza Aradului** își schimbă denumirea în **Asociația învățătorilor din orașul și județul Arad**. Asociațiile județene fac parte, obligatoriu, din **Asociația generală a învățătorilor** și din **Asociațiile regionale învățătoarești**. Asociația generală coordona activitatea tuturor organizațiilor profesionale ale corpului primar, iar cea regională coordona activitățile secțiilor județene.

Asociația învățătorilor arădeni continuă în condiții politice noi preocupările vechii reuniuni, adăugându-le însă altele și străduindu-se să ridice școala la nivelul dezvoltării sociale, să închege unitatea profesională a învățătorilor prin formarea unei organizații puternice și să contribuie la

perfecționarea pregătirii lor pedagogice. De-a lungul existenței organizației corpului didactic primar se observă o continuitate în manifestările de solidaritate profesională a învățătorilor și o discontinuitate în formele de acțiune, pe care le utilizează în contextul cultural al statului unitar național român.

În adunarea generală extraordinară din 1923 a **Asociației regionale a învățătorilor** se decide ca învățătorii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș să-și desfășoare activitatea sub forma **Congreselor și cercurilor culturale**. Învățătorul Nicolae Cristea, președintele Asociației județene (1922-1932), în calitate de vicepreședinte al Asociației regionale, se opune unificării acesteia cu asociațiile similare din țară, motivând că în Congresele generale se descarcă „patimi politice” cu atâta ardoare, încât eroii se pot asemăna cu un „grup de samsari ajunși la pâruiulă pe chestii materiale zădărnice”².

Până în anul 1932, s-au organizat fără întrerupere **cercuri culturale**. Școlile județului Arad vor fi organizate în 32 de cercuri, fiecare cuprinzând un număr de 6-8 școli primare și grădinițe de copii.

În 1927, prin ordin ministerial, se „armonizează lefurile”, învățătorii și profesorii fiind „puși la jugul greu al încercărilor materiale”. După mai multe telegrame de protest, trimise forurilor în drept, proteste neluate în seamă, se pune întrebarea: „corpul didactic mai trebuie să calce pragul școlilor?”. Văzând că protestele individuale nu sunt ascultate, se aud voci care cer reorganizarea Asociației județene a învățătorilor ca organism autonom, căci, motivează ei „Cum își pot manifesta învățătorii doleanțele lor, dacă ei n-au o organizație care să-i reprezinte și să-i apere contra greutăților nedreptăților din viață?”³ Apelul de impulsioneare a activității vine din partea directorului școlar din Chișineu-Criș, Dimitrie Boariu, care cere ajutor pentru „a face începutul reorganizării noastre ca Asociație județeană. Spre acest scop să binevoii fiecare a adera la această idee prin câteva șire scrise pe o carte poștală, adresată mie, când apoi, văzându-mă sprijinit, ca unul mai bătrân în învățământ, voi face cele necesare pentru reorganizare”⁴.

Subsecția din Chișineu-Criș, în cadrul conferinței de primăvară din 12 mai 1929, hotărăște convocarea adunării generale județene. În adunarea generală din 21 noiembrie 1929, care și-a desfășurat lucrările la Ineu, Asociația învățătorilor își stabilește noile coordonate de acțiune culturală, pedagogică și de apărare a intereselor materiale ale învățătorilor. Președinte este reales Nicolae Cristea. Învățătorii, privați de siguranța unei remunerații echitabile și periodice, fac demersuri, prin conducerea asociației, pentru scoaterea lor din „legea armonizării lefurilor” și crearea unor condiții mai bune de muncă. Funcțiile organizației profesionale a învățătorilor sunt orientate spre rezolvarea dezideratelor materiale.

La 30 iulie 1932, învățătorul Dimitrie Boariu este ales președinte al Asociației județene. Asociația intră în una dintre cele mai eficiente perioade din activitatea sa. Realizările ei sunt cu atât mai valoroase cu cât au fost îndeplinite în perioada crizei economice a țării. Asociația devine un organ puternic și de încredere al învățătorilor, capabil să le apere interesele profesionale, morale și materiale.

Prin vot secret, Comitetul de conducere al asociației, alege la 10 august 1935 pe Nicolae Cristea în funcția de președinte. Acesta își propune ca în cei trei ani de investitură să întărească acțiunile de solidaritate profesională a învățătorilor, să înființeze un cor și să pună bazele unui sanator și unei case de odihnă. Cu excepția corului, celelalte două proiecte nu sunt îndeplinite, ba cotizațiile membrilor acestor organizații s-au mărit, banii fiind repartizați inechitabil: în afara procentelor din cotizația către organele superioare, cheltuieli de birou și alte spese, 17% erau folosiți pentru cheltuielile de deplasare ale comitetului central, 5% pentru premii și doar 3% pentru mărirea fondului bibliotecii și organizarea cursurilor de vară.

În 1938, Eugen Spinanțiu, ales președinte, își propune să ridice prestigiul învățătorilor prin impunerea unui „nou ritm, o nouă pulsație și mai ales o nouă concepție în viața noastră corporativă”. După câteva luni însă, Eugen Spinanțiu demisionează din conducerea asociației. Până la adunarea generală din 1939 conducerea ei este încredințată unei comisii interimare dirijată de Constantin Stamatoiu. După adunarea generală din 12 octombrie 1939, revizorul școlar Lazăr Igrășan preia conducerea Asociației învățătorilor. Ca de obicei, în cuvântul de mulțumire, președintele își precizează intențiile. El va încerca să facă din adunările generale „iarăși manifestări solemne de cultură și înfrățire”, să cultive sentimentul de solidaritate al membrilor corpului didactic primar și să contribuie la ridicarea prestigiului acestuia. Dezvoltarea asociației este oglindită și de creșterea numărului membrilor ei. Dacă în 1919 Asociația a avut 347 de membri, în 1939, deci după 20 de ani de funcționare, avea 786 de membri.⁵

Dezastrul material și moral provocat de cel de-al doilea război mondial face ca majoritatea instituțiilor să se sindicalizeze. Întruniți în adunarea generală, la 30 decembrie 1944, Nicolae D. Cristea, noul președinte propune transformarea asociației în sindicat, organizație de luptă profesională pentru rezolvarea revendicărilor materiale ale corpului didactic primar. **La 18 februarie 1945, Adunarea generală aprobă transformarea Asociației învățătorilor din orașul și județul Arad în Sindicatul învățătorilor Arad.** Primul președinte al sindicatului este S. Tomuș. Odată cu acest act activitatea Asociației învățătorilor încetează, după ce timp de 75 de ani a fost o organizație profesională necesară și eficientă, adunând periodic învățătorii spre dezbateră principalelor chestiuni legate de preocupările și interesele lor culturale și pedagogice. Creată din necesitatea de ajutorare materială,

organizația profesională a învățătorilor a avut o contribuție remarcabilă pentru dezvoltarea învățământului, militând întotdeauna pentru ridicarea nivelului de pregătire al cadrelor didactice, realizarea unui învățământ modern, menținerea și difuzarea valorilor culturale.

Organizația învățătorilor a fost nevoită să lupte pentru apărarea intereselor acestora, mergând până la tentativa declarării de greve (în perioada 1929-1933). Parcurgând realizările asociației, vom vedea că a avut un rol neîndoielnic rol progresist prin promovarea și extinderea unui învățământ adecvat nevoilor sociale ale țării, prin perfecționarea, prin periodice și cursurile organizate, a cadrelor didactice din județ, prin valorificarea forței spirituale unite în vederea obținerii unor revendicări materiale, sociale, profesionale și chiar politice. Scopul general al organizației profesionale a învățătorilor a fost asigurarea condițiilor optime pentru introducerea unui învățământ cerut de nivelul politic, social și economic al județului Arad. Ea și-a manifestat activitatea pe planuri multiple: **economic**, prin înființarea de instituții de profil, care să ajute pe învățători, **cultural**, prin difuzarea valorilor culturale în rândul maselor țărănești și **profesional**: perfecționarea profesională a învățătorilor prin cercuri, cursuri pedagogice, reviste etc.

1. Activitatea economică.

În perioada crizei economice din 1929-1933, asociația și-a îndreptat interesul mai cu seamă spre asigurarea unor condiții de trai acceptabile membrilor săi. În anul 1931, salariile învățătorilor s-au redus cu 10-20%, radiindu-se și dreptul de reducere a călătoriilor CFR. La adunarea generală din 26 februarie 1933 n-au putut lua parte, din motive financiare, 56 de membri. Asociația caută cele mai potrivite modalități pentru apărarea drepturilor membrilor săi și ajutorarea lor. În ședința din 27 aprilie 1933 se propune chiar transformarea asociației în sindicat. Președintele în exercițiu, D. Boariu, trimite în 22 martie, o circulară către subsecții, precizând că Asociația învățătorilor are în vedere, în această perioadă, două direcții: „, una de interes pedagogic și alta de interes vital”.⁶ În vederea înlăturării marilor greutăți materiale, cu care erau confrunțați, învățătorii se solidarizează pentru înființarea câtorva instituții economice.

Banca învățătorilor.

Pentru ajutorarea învățătorilor a luat naștere în 1931 **Casa de credit a cadrelor didactice**. În 12 ianuarie 1933 se înființează sub președinția lui D. Boariu **Banca învățătorilor** (la început avea un capital de 1 500 lei) cu un număr de 63 de membri fondatori, căreia i se atașează în decembrie 1933 o **Secțiune de ajutor reciproc a membrilor corpului didactic din județul Arad**. Aceasta avea menirea de a acorda ajutor bănesc pentru înmormântare,

în caz de boală și pierderea capacității de muncă și pentru ajutorarea membrilor.

Luând ființă în cea mai disperată perioadă economică, atunci când ani de-a rândul învățătorilor nu li s-a plătit salariul integral, Banca învățătorilor reprezenta o instituție economică populară, care prin solidarizarea financiară a putut înjgheba un fond de ajutorare, scăpându-i de unele griji cotidiene ale vieții. O dovadă concludentă a realului ajutor pe care banca l-a adus dascălilor este mărirea numărului membrilor societari de la an la an, cu prioritate în prima perioadă.

Creșterea membrilor societari se oglindește în tabelul următor:

Anul	Nr. membrilor	Anul	Nr. membrilor
Ian. 1933	63	Dec. 1935	366
Dec. 1933	208	Dec. 1940	400
Dec. 1934	288	Dec. 1941	510

Librăria învățătorilor

Pentru rezolvarea unor deziderate materiale, Asociația învățătorilor înființează în septembrie 1936 **Societatea cooperativă „Librăria învățătorilor”, institut de aprovizionare**, care din 1937 își schimbă numele în **Cooperativa învățătorilor din orașul Arad**, având următoarele secții: librărie, stofe, încălțăminte, lemne de foc. Înființarea în 1938 a unei secții economice, atașată pe lângă Banca învățătorilor, ușurează într-un fel grija materială a învățătorilor. Cooperativa, conform unui statut, va trebui să fie aprovizionată cu „orice fel de articole necesare în viața gospodărească a învățătorilor și articole potrivite în viața lor profesională, în școală și afară de școală și să desfacă produsele cooperativelor școlare”. Noua instituție de aprovizionare ajută pe învățători să-și construiască locuințe. Înființarea instituțiilor economice a fost determinată de manifestările crizei care cuprinsese economia țării. În situația materială grea, provocată de criză, învățătorii au căutat forme de într-ajutorare și de manifestare a solidarității lor profesionale.

Casa învățătorului

Scopul înființării acestei instituții economico-culturale constă în necesitatea de asigurare a întreținerii fiilor învățătorilor, veniți să-și continue studiile la școlile secundare ale Aradului. **Ca internat**, Casa învățătorului era amenajată pentru 150 de elevi. Taxa de întreținere, diminuată pentru fii învățătorilor, membri ai asociației, putea fi compensată cu alimente aduse de acasă. Imobilul a fost ridicat în 1905. Din 1912, Casa se autogestionează, „trăind din mila daniilor și din desagii copiilor de țărani”. În perioada primului război mondial, Căminul este transformat în spital militar.

Începând cu anul 1932, imobilul Casei învățătorului va adăposti **Biblioteca Asociației și Banca Învățătorilor**. În anul următor, conducerea și

supravegherea Casei trece în preocupările Comitetului Central al Asociației, căci se observă o slabă preocupare organizatorică și administrativă din partea consiliului internatului. De exemplu, în anul 1932, internatul nu a găzduit decât 14 elevi. Faptul reflecta și micșorarea numărului de elevi din mediul rural care se îndreptau spre școlile medii din Arad. Noua conducere modifică statutele care aduc precizarea că, dacă anual nu se prezintă pentru înscriere cel puțin 60 de elevi, Casa învățătorului va putea primi altă destinație. Chestiunea nu se ameliorează căci, deși în primul său an internatul se deschide cu 64 de elevi, numărul acestor scade, ajungându-se la trista constatare că „internatul nu mai are viitor”. **Juridic, Casa învățătorului intră în proprietatea Asociației în anul 1936, când se face înscrierea ei în cartea funduară.** Curând, concurați de înființarea internatelor pe lângă licee, căminul este pe cale de desființare, propunându-se ca imobilul să fie vândut sau transformat în apartamente.

Totuși, în 1941, directorul Petru Lupaș redeschide porțile internatului pentru 118 elevi, din care 60 erau repartizați de la Liceul comercial de băieți, iar 33 erau copii ai refugiaților, întreținuți de stat. După ce statul face reparațiile necesare, în 1956 localul Casei învățătorului este atribuit Grupului școlar profesional U.V.A., devenind proprietarul lui prin schimb.

În afara unui simplu internat, **Casa se revendică un organism cu multiple semnificații culturale și sociale.** Începând cu anul 1921, Casa posedă un fond de cărți, donate de marele istoric Nicolae Iorga, pentru folosul tineretului plasat în căminul învățătoresc. Cu această donație, în semn de recunoștință, se instituie **Societatea de lectură „Nicolae Iorga”**, a cărei bibliotecă numără, după 10 ani, 682 volume. Elevii cazați la internat beneficiau de concursul a doi profesori de specialitate care le sprijineau zilnic pregătirea prin acordarea unor meditații gratuite în vederea învățării lecțiilor. Societatea de lectură „Nicolae Iorga” pune biblioteca la dispoziția elevilor internatului în schimbul unei contribuții bănești ce va fi folosită pentru augmentarea bibliotecii.

Din punct de vedere economic, achiziționarea, prin cumpărare, a Casei învățătorului constituie una dintre cele mai frumoase și apreciate realizări ale corpului didactic primar. Învățătorii, trimițându-și copiii să-și continue studiile, aveau garanția unei supravegheri și asistențe pedagogice, beneficiind de o reducere a taxei de întreținere.

Casa, ca realizare colectivă a învățătorilor, a polarizat întreaga activitate a Asociației în jurul său, adăpostind principalele instituții economice sau culturale ale acesteia: Banca învățătorilor, Librăria învățătorilor, Biblioteca Asociației, Administrația și redacția revistei „Școala vremii” și personalul administrativ al organizației profesionale învățătorești. **Casa învățătorului a fost o instituție care a contribuit la progresul școlii**

arădene, nu numai prin destinație, ci și prin formele de activitate pe care le desfășura și prin întărirea spiritului de corp al învățătorului.

2. Perfecționarea profesională a învățătorilor

Organizația profesională a învățătorilor din județul Arad a priment atmosfera învățământului primar prin antrenarea membrilor săi în acțiunea de înaintare a învățământului, de promovare a celor mai eficace metode de predare și de perfecționare a formației profesionale. Îmbunătățirea condiției pedagogice, atât de necesară învățătorului, a mers până la o serioasă activitate cărturărească, de cercetare pedagogică, valorificată prin publicațiile învățătoresți și conferințele pedagogice din cercurile culturale.

Biblioteca asociației

Statutele vechii reuniuni a învățătorilor prevedeau înființarea unor biblioteci cu cele mai alese volume din literatura pedagogică. Biblioteca Reuniunii cuprindea o bibliotecă centrală și biblioteci departamentale în diferite localități ale județului. An de an numărul volumelor a crescut, astfel că în 1915, biblioteca avea 1725 de titluri de cărți științifice, școlare, didactice și manuale. Pe timpul războiului, cărțile și arhiva sunt mutate în localul seminarului teologic, unde, nesupravegheate și neîngrijite, volumele s-au deteriorat ori au dispărut.

La 1 aprilie 1923 intră în activitate **Biblioteca pedagogică județeană**, care cuprinde opere ale pedagogilor români și străini precum și volume din diferite domenii înrudite cu pedagogia: psihologia, filozofia, critica literară și pedagogică, sociologia, alături de reviste cu profil pedagogic. Până la ordonarea bibliotecii în localul Casei învățătorului, ea funcționa la două școli primare din oraș cu un număr de 363 de cărți, la care se adaugă reviste, diplome, registre vechi și tablouri istorice. Fondul acesta, rămas de la vechea bibliotecă, s-a mărit datorită contribuțiilor benevole ale membrilor asociației și banilor proveniți din organizarea în 1921 a unui festival al învățătorilor. În anul 1932 toate depozitele cu cărți pedagogice sunt adunate la Casa învățătorului, formându-se o unitate care cuprinde 892 de volume. În 1933, revizorul D. Olariu donează bibliotecii manuscrisele profesorului Petru Pipoș. Un an mai târziu, Comitetul central al Asociației învățătorilor ia hotărârea de a reanima activitatea celor 12 biblioteci pentru cercurile culturale din Comlăuș, Hălmagiu, Nădlac, Sebiș, Bârzava, Cermei, Sepreuş, Zarand, Dorobanți, Chișineu-Criș, Săvârșin și Vărădia. Anual, 3% din cotizațiile membrilor asociației se alocă pentru mărirea fondului de cărți, așa că la încetarea activității (1945), biblioteca centrală avea 1088 de volume.

Presa pedagogică

Spre sfârșitul anului 1921 apare la Arad bilunarul **Școala primară**, organ informativ al învățătorilor din revizoratul Arad, având ca redactor responsabil pe învățătorul Nicolae Cristea. Se vor publica diferite știri, circulare, ordine, programe valabile, dar și articole care tratează chestiuni de

metodică ori pedagogie. Iosif Moldovan este prezent în tot cursul anului 1922 cu fragmente din articolul „*Problema scris-cititului*”, devenit redactor responsabil, Simeon Albu scrie despre „*Educația morală și națională*”; profesorul universitar Ion Simionescu se ocupă de „*Studiul industriei în școala primară*”, iar Teodor Mariș arată „*Rolul pedagogiei în viața Popoarelor*”, „*Cum învățăm?*” și oferă câteva investigații privind „*Tipurile de memorie*”. Ultimul număr apare la 15 octombrie 1923.

„Tinerii dascăli” scot, începând cu 1 iunie 1929, un organ săptămânal pentru apărarea intereselor învățătoresți, sub redacția lui Ion Jelecutean, numit **Gazeta învățătorilor**. Scopul gazetei era „să servească interesele și nevoile breslei noastre învățătoresți”, ca școala să devină „un laborator de gândire românească”, deoarece numai așa contribuie la „întărirea izbândeii naționale”. Datorită străduințelor acestui organ al învățătorilor se impulsionează activitatea organizației mai ales în direcția perfecționării și solidarității. În fiecare număr, D. Olariu se ocupă de „*Problema școlii de copii mici*” și de „*Predarea scris-cititului în primară*”. Vom găsi în puținele pagini ale colecției numele lui Vasile Goldiș, Teodor Mariș și Gh. Ciuhandu precum și dese intervenții ale profesorului universitar Gh. Dima referitoare la „*Pregătirea superioară a învățătorilor*”.

Școala vremii

Revizoratul școlar, după ce asociația refuză propunerea, dă curs favorabil inițiativei unui grup de 30 învățători, întruniți la chemarea lui Pavel Dîrlea, într-un „comitet fondator și executiv” de a scoate un organ de publicitate al corpului didactic primar. Începând cu luna octombrie 1930, comitetul de redacție, condus de Ion Cădariu, se îngrijește de apariția de 10 ori pe an a unei reviste pedagogice culturale pe care o numește „**Școala vremii**”.⁷ Orientarea publicației, în conformitate cu **Programul nostru**⁸, va avea în vedere perfecționarea continuă a corpului didactic: „Educătorul, care se mărginește numai la cunoștințele pe care le avea când și-a început cariera, niciodată nu va fi un bun educător”. Pentru a pătrunde „tainele pedagogiei”, corpul didactic are nevoie să cunoască progresele specialității lui, „cercetând și studiind fără încetare”. Dar cu „leafa de azi”, învățătorul nu va putea să-și cumpere cărțile spre a fi în pas cu progresele culturii generale. „Acesta este motivul – se precizează în program – care ne-a îndemnat să ne însoțim mai mulți dascăli împreună, ca să înfiripăm o revistă a noastră care (...) să țină la curent cu progresele ce se fac în știința educației, precum și în mișcarea culturală generală”.⁹ **Școala vremii** se va preocupa de: „școala activă, studiul individualității copilului, psihanaliza educației, măsurarea inteligenței copiilor, selecțiunea capacităților, organizarea școlii conform aptitudinilor copiilor, orientarea profesională, raportul școlii cu familia și societatea”. Dar revista va deveni nu numai o „călăuză folositoare”, ci și un „aparat zelos al intereselor școlii și aspirațiilor juste ale dascălilor.” Tot în program se anunța

că revista va contribui la crearea unei pedagogii românești „în locul celei internaționale și cosmopolite”, bazată pe studiul individualității copiilor și pe „potrivirea educației cu rezultatele experimentărilor pedagogice”.¹⁰ Ideea aceasta a creării unei pedagogii românești este o idee înaintată, ea oglindind preocupările învățătorilor pentru valorificarea educativă a specificului național și pentru angajarea școlii într-o activitate educativă care să corespundă intereselor poporului român.

Analizând programul revistei, reținem necesitatea imperioasă a perfecționării pedagogice a învățătorilor prin cunoașterea celor mai alese lucrări ce tratează chestiuni din sfera educației. Dintru început, Teodor Mariș, publicând *Contribuțiuni la pedagogia românească* în urma efectuării unor *Examene antropometrice ale copiilor din județul Arad*, va orienta revista spre conturarea unui schelet al unei pedagogii românești, bazată pe cunoașterea psiho-fiziologică a copiilor. În afara lui T. Mariș, asemenea măsurători antropometrice, efectuate după scara lui Binet și Simon, vor fi întreprinse și de alți învățători: Petru Șerban (*Determinarea maturității copilului pentru începutul școlarității*), Gh. Moțiu (*Cunoașterea copiilor*), Octavian Rubenski (*Însemnări în legătură cu studiul individualității*), Ioan Stana (*Rezultatul testului de memorie*), Ion Blăgăilă (*Teste pentru inteligență și memorie*), I. Vârtaci (*Cum se cunosc copiii*), I. Mariescu (*Modeste contribuțiuni pentru determinarea memoriei*) etc. Aceste articole denotă interesul pe care-l manifestau învățătorii pentru cunoașterea particularităților psihice ale copiilor și pentru organizarea unor acțiuni educative în vederea cunoașterii psihicului infantil.

Revista publică articole de metodică, planuri de lecții practice, dezbate manuale, analizează programe analitice, publică recenzii de cărți și, mai ales, informează cititorii asupra noutăților din cercetarea pedagogică: școala activă, metoda centrelor de interes, regionalismul educativ etc. Ca o reacție împotriva sistemului tradițional de educație, bazat pe „metoda pasivă, mecanică și abstractă” se comentează noul tip de școală, numită activă, care, îndepărtând vechile metode, va pune în funcțiune „toate resorturile sufletești ale copilului, sprijinindu-se pe curiozitatea și spontaneitatea spiritului elevilor”. Actualitatea școlii active rezidă în aplecarea firească spre încadrarea școlii în viață și legarea ei de practică. Școala activă sau școala vieții are la bază principiul respectării independenței și libertății copiilor, adică „la predarea materialului să se lase elevilor posibilitatea de intuiție, libertate cât mai multă în gândire, conversare, activitate și lucrare neforțată”. Apelându-se la spontaneitatea copiilor, a spiritului de inițiativă și creație, educația în spiritul școlii active permite evidențierea înclinațiilor personale, descifrarea individualității copilului, promovând orientarea elevului spre o profesiune potrivită cu dotațiile și înclinațiile sale. Vom găsi în revistă intervențiile teoretice ale lui E. Tigu (*Școala activă*), A. Blăgăilă (*Intuiția în*

școala activă), Petre Zoțiu (*Cum putem aplica în școala primară cele patru principii ale școlii active*), Vișan I. Nicolae (*Școala de ieri și școala de azi*), Gh. Rediș (*Colonii școlare și școli în aer liber*) etc.

Până la moartea animatorului revistei, profesorul T. Mariș, în decembrie 1935, aceasta a fost o publicație prin excelență pedagogică, găzduind în paginile sale lucrări din istoria pedagogiei (*Valoarea de actualitate a pedagogiei lui dr. Giorgiu Popa* de T. Mariș), despre noile curente în pedagogia contemporană, cercetări pentru cunoașterea copilului (*Modeste contribuțiuni pentru determinarea memoriei* de T. Mariș), planuri de lecții model, experiențe pedologice, opinii critice asupra programelor de învățământ. Se vor scoate numere speciale pentru aniversarea lui Spiru Haret și Petru Pipoș. Pe lângă comunicările oficiale ale Asociației și Revizoratului, revista se ocupă de recenzarea unor cărți și reviste, având predilecție pentru acele apariții editoriale care sunt în spiritul noilor curente pedagogice.

După încetarea din viață a lui Teodor Mariș, *Școala vremii* este dirijată de Eugen Spinanțiu și secretarul de redacție, Ion Blăgăilă. Începând cu anul 1936, continuatorii vor lupta din răzputeri să respecte drumul început de către fondatori pentru „înfăptuirea unei pedagogii românești, pe baza studiului copilului român și prin aplicarea unei psihologii științifice în cercetările ce se întreprind”.¹¹ Publicația va apare însă cu o machetă schimbată, având următoarele rubrici: pedagogie teoretică, observațiuni și experimente pedologice, pedagogie practică, diverse, cărți și reviste. De la număr la număr revista ia alura unei publicații pedagogice teoretice, partea aplicativ-practică fiind înlocuită cu rubrica *Criticism literar pedagogic*. Ca noutăți putem aminti pledoaria care se face literaturii pentru copii și atenția sporită acordată învățământului preșcolar. Tot la capitolul noutăți includem și traducerile din conferințele Mariei Montessori (*Copilul, tatăl omului, Copilul la lucru*) și din Maurice Garçon (*Copii teribili*). Între timp *Școala vremii* a militat pentru ridicarea nivelului calitativ al învățământului arădean, formând în jurul ei o școală de inițiere în gândirea pedagogică și didactică. După o primă perioadă în care paginile revistei gemeau de experimentări asupra individualității copilului, s-a trecut la a doua în care experimentările au primit un suport teoretic, pentru ca în final, revista să se ocupe (nu în exclusivitate) de metodologia aplicării în practică a cuceririlor pedagogice anterioare. Presa pedagogică a cadrelor didactice din școlile primare ale județului Arad a avut un dublu efect asupra învățătorilor: îi iniția în activitatea de cercetare și le lărgea orizontul pedagogic, familiarizându-i cu ideile progresiste ale pedagogiei românești și străine. Ea difuza în cele mai depărtate cătune cercetările noi și date despre evoluția învățământului primar, mărind interesul pentru chestiunile de perfecționare metodică și didactică.

ILICA ANTON,

*conferențiar universitar, doctor în științe ale educației,
Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad, membru de onoare al
Asociației Învățătorilor din Județul Arad*

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

1. Pentru amănunte, vezi V. Popeangă, *Presa pedagogică din Transilvania (1860-1918)*, E.D.P., București, 1966, p.48-61.
2. „*Tribuna nouă*”, Arad, an 2, nr. 198, 13 septembrie 1925.
3. „*Tribuna nouă*”, Arad, an VI, nr. 11, 15 mai 1929.
4. „*Voința poporului*”, Arad, an 7, nr.27, 8 aprilie 1929.
5. „*Școala și viața*”, nr.1-3, an X, 1939, p.150.
6. „*Școala vremii*”, anul V, nr.3, martie 1934, p.30.
7. Adunarea generală a Asociației învățătorilor (mai,1932) ia hotărârea ca revista să intre în proprietatea Asociației; se continuă programul stabilit inițial, direcțiunea fiind încredințată lui Teodor Mariș.
8. „*Școala vremii*”, anul I, nr.1, octombrie1930, p.30
9. Ibidem, p.2.
10. La 19 iunie se constituie *Societatea Petru Pipoș pentru studiul individualității copilului*, secția pedagogică, de care răspunde T. Mariș și care are în vedere „studiul fizicului copilului”, distribuind chestionare și achiziționând aparate pentru măsurători antropometrice.
11. În al șaptelea an, (în) „*Școala vremii*”, anul VII, nr. 1, ianuarie 1936, p.1-2.

AM CEVA DE SPUS!

Am obosit. Am obosit să mai cred că reforma învățământului primar va ajunge vreodată la un capăt. Am obosit să mai cred că lucrurile vor intra într-o normalitate la care am fi ajuns atât de simplu și firesc, fără complicații. Nu pot să înțeleg nici acum de ce nu vedem și mai ales de ce nu recunoaștem realitatea.

Dacă lucrurile s-au mișcat în ceea ce privește învățământul primar, aceasta nu s-a întâmplat datorită oblăduirii onorat ministerului nostru, ci datorită unor oameni competenți aflați în funcții de coordonare a implementării reformei la nivel local, care au înțeles că lumea merge înainte, și datorită colegilor mei învățători care nici plătiți, nici recunoscuți pe măsură nu sunt. Am să-mi susțin această afirmație, pornind chiar de la documentele reglatoare care ne orientează activitatea.

Atât de mult trâmbițata reformă la nivelul programelor școlare s-a făcut într-un mod care nu aduce modificări de fond. Faptul că anumite obiective și conținuturi nu se mai regăsesc la nivelul unei clase, ci la o alta nu înseamnă decât un transfer, justificat de autorii acestor programe prin coborârea vârstei școlarizării. Se vorbește atât de frumos despre permisivitatea pe care o oferă acestea pentru cross- și transcurricularitate, numai că absurditatea situației rezidă din faptul că ele însele, după modul în care au fost concepute, constituie o barieră pentru o altă abordare curriculară. Și-atunci gândul te duce la două posibilități: ori autorii nu stăpânesc prea bine sistemul noțional pedagogic, lucru de care ne cam îndoim, ori se merge după un principiu a cărui formulare am auzit-o exprimată plastic de un cetățean care a avut o pierdere în băătăură din cauza neglijenței și nepăsării lui: „No' lasă că și-așa-i bine, și-așa-i bine! Ah, nici după ureche nu mă doare!”

Am acordat din nou încrederea noastră noului ministru al învățământului, ale cărui calități profesionale sunt incontestabile. Poate că până acum domnia sa a avut drept prioritate învățământul universitar și abia acum vine rândul nostru. Apar documente noi, reglatoare care aduc modificări de substanță învățământului preuniversitar, dar care la ora la care scriu acest articol nu au fost făcute publice. Suntem în posesia abia a unor frânturi de declarații referitoare la mult așteptata realizare a autonomiei școlilor. Începem să reflectăm asupra acestora: dacă dascălii vor fi apreciați în funcție de performanțele școlare obținute, atunci este firesc să ne întrebăm ce înțelege domnul ministru prin performanță. Este important să știm acest lucru, deoarece una este ca performanța să fie văzută și înregistrată ca progres

școlar, iar alta ca performanța să fie acceptată în sensul strict al cuvântului. În acest ultim caz vom asista la un aflux al elevilor și dascălilor spre școlile cotate ca făcând performanță, și care nu sunt prea multe la număr (poate 3-4 la nivelul fiecărui județ). Vom încărca din nou programul de învățare al elevilor, chiar dacă în mod oficial acesta va fi redus, se va băga mâna tot mai adânc în buzunarul părintelui deoarece mama natură nu ne-a înzestrat pe toți cu aceeași ușurință de a învăța, iar pasul trebuie ținut, nu-i așa? Vor rămâne școlile de cartier școli ale copiilor săraci și foarte săraci, iar dascălii care vor lucra aici vor avea puține șanse de a accede în carieră. Ce performanță poți face atunci când trebuințele primare nu sunt satisfăcute, elevii venind la școală cu încălțăminte și hainele rupte și cu burta goală? Ce performanță poți face atunci când un ghemotoc de copil muncește ca să-și întrețină părinții trândavi, fie cerșind, fie vânzând diferite produse, fie prestând anumite servicii? De la nivelul biroului domnului ministru se vede oare că populația școlară înscrisă în rândul sărăcimii este din ce în ce mai numeroasă, iar programele pentru ajutorarea acestora aproape insuficiente? De la nivelul biroului domnului ministru se vede oare că, oricât am vrea noi să negăm numărul tinerilor care citesc, scriu și socotesc greoi este în creștere? De la nivelul biroului domnului ministru se vede oare că în această lume dezechilibrată moral educarea caracterului se află pe locurile din coadă? Vom avea școli second-hand în care vor lucra dascăli de aceeași calitate. Și acestea nu vor fi puține.

O altă problemă pe care aș dori să o abordez este cea a parcursului pe care un învățător/institutor o poate avea în carieră. Nu pun aici sub semnul întrebării sistemul acordării gradelor didactice, care pentru mine a rămas în continuare de neînțeles și de neacceptat din punctul de vedere al realizării unui parcurs profesional de calitate. În ce constă acordarea definitivatului sau a gradului doi? În susținerea unor examene în care reluăm a nu știu câta oară materia învățată în școală. Poate între timp om mai fi uitat-o, deoarece omenеște este a uita, dar la ce-mi folosește această repetare nesfârșită? Nu este decât pierdere de vreme, iar efortul depus este substanțial. Care este finalitatea? Care este indicatorul care îmi arată că am progresat în carieră? Oare faptul că știu să redau conținutul unui text literar sau a unuia din literatura pentru copii sau să explic o metodă sau alta pe care o pot foarte simplu învăța din oricare tratat de pedagogie? Ce se întâmplă după ce iau gradul întâi? (și în jur de 30 de ani, dacă am fost cuminte și am respectat regulile jocului cu siguranță îl am). De obicei intervine blazarea. Ce mă mai stimulează, ce mă împinge înainte? Nimic sau aproape nimic. Eventual mă înscriu la cursurile de formare obligatorie, o dată la cinci ani, și cam atât. Din punctul meu de vedere acesta este un sistem care duce la atrofierea oricărui impuls de a merge mai departe. Mi s-ar părea mult mai simplu și mai logic de a se oferi dascălului posibilitatea abilitării pe diferite segmente ale actului

didactic prin formarea continuă și recunoscută prin credite transferabile. Astfel, cel care s-a format pe un anumit domeniu ar avea și posibilitatea și obligația de aplica cele învățate. S-ar putea crea un sistem prin care la un anumit număr de credite să se promoveze o treaptă pe scara realizării profesionale, am înainta pas cu pas, căci oricine ce ar zice și oricine ce ar gândi, reformă fără formarea de calitate a profesorului nu se face. Posibilitatea de a accede în carieră și de a progresa ar fi permanentă, până la pensionare, iar eficiența ar fi mult mai mare. La ora actuală credite recunoscute pentru formarea continuă se dau doar de către facultăți, odată la cinci ani. Absurdul situației constă în faptul că nu primesc credite nici măcar cei care urmează cursurile realizate de organizații profesioniste în colaborare cu ministerul (vorbesc în cunoștință de cauză), ce să mai vorbim de celelalte cursuri la care participăm, fie ele oricât de interesante. Și-atunci ce motivație exterioară mai am pentru a mă perfecționa, că de cea legată de a muri pe altarul patriei sunt sătulă? Ba mai mult, mă tem că românul a învățat să moară, și chiar o face apoteotic, dar nu știe să trăiască. Noi, ca și dascăli, suntem o ilustrare concludentă a acestui mod de a fi.

Să fi devenit oare tagma noastră atât de inertă, atât de fără vlagă, atât de obedientă față de toate cerințele regimurilor trecute și prezente încât să ne lăsăm folosiți cu nerușinare pentru satisfacerea poftelor de mărire ale unora și altora? Avem de reconstruit un prestigiu, avem de reconstruit o lume și mă tem că nu aceasta este calea. Cândva am citit o carte, i-am uitat numele, dar nu am uitat o imagine cutremurătoare: copiilor, la naștere le era pusă pe cap un fel de scufie făcută din piele de vită proaspătă. Pe măsură ce copiii creșteau, pielea se usca, strângând cutia craniană ca într-o menghină și împiedicând dezvoltarea creierului. Astfel oamenii se transformau într-un fel de marionete, ușor de mânuit, ușor de folosit. Am senzația că servindu-ni-se principii și vorbe frumoase, când cu lingurița, când cu polonicul, ba chiar primind ajutor întru îndeșarea celor nedigerabile, primim cu o inconștientă voioasă scufia din piele de vită.

Poate este doar senzația mea. Poate am obosit. Am obosit să mai cred. Poate că ceea ce ne așteaptă nu va avea gustul amar al vremii și al vremurilor care au venit peste noi. Poate că în sfârșit vom primi un răspuns pe măsura așteptărilor noastre. Poate e de vină doar toamna. Poate...

Învățător,
ANA CURETEAN

ÎNVĂȚĂTORI TREBUIE SĂ ȘTIE

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Unitatea de Management a Proiectului
pentru Învățământul Rural

PROIECTUL PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL RURAL RO 4691-0

Unitatea de Management a Proiectului pentru Învățământul Rural
Director

Prof. Dr. Tiberiu VELTER

Proiectul pentru Învățământul Rural este un proiect de anvergură națională, care se derulează pe o perioadă de 6 ani (până în 2009) și care își propune să îmbunătățească accesul la o educație de calitate pentru elevii din mediul rural, obiectiv exprimat prin rezultate școlare mai bune, procent mai mare de absolvire și procent mai mare de promovabilitate către alte forme de învățământ.

Proiectul se adresează învățământului obligatoriu, deci implicit și ciclului primar și este cofinanțat de Guvernul României, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și comunitățile rurale, având o valoare de 91 de milioane de dolari.

Principalii beneficiari ai proiectului sunt atât elevii și cadrele didactice din mediul rural, cât și comunitățile locale, furnizorii de programe de formare, factorii de decizie.

Datorită faptului că, își propune să acopere o mare parte din problemele cu care se confruntă învățământul din mediul rural, proiectul își propune să contribuie la dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul rural și asigurarea de oportunități de dezvoltare în carieră pentru cadrele didactice din mediul rural, la asigurarea condițiilor materiale și a materialelor didactice de bază în școlile din mediul rural, întărirea parteneriatul școală-comunitate în mediul rural și la întărirea capacității de monitorizare, evaluare și realizare de strategii a sistemului de învățământ.

Proiectul este organizat și structurat pe componente și subcomponente, astfel:
Componenta 1 - Îmbunătățirea activităților de predare-învățare în școlile din mediul rural. Această componentă are ca și obiectiv dezvoltarea competențelor profesională ale cadrelor didactice din mediul rural și

îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a procesului de învățământ în școlile din mediul rural

Adresa: Str. Spiru Haret nr.10-12, Sect. 1, București, Cod poștal: 010176, Tel.: 021-305.59.93, Fax: 021-305.59.89
Web: ump.kappa.ro; E-mail: office@ump.kappa.ro

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII**
**Unitatea de Management a Proiectului
pentru Învățământul Rural**

Subcomponenta 1.1 – Pregătirea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități desfășurate în școală. Obiectivul principal al acestei componente este dezvoltarea profesională a cadrelor didactice prin realizarea unei schimbări în conceperea și practica procesului de predare – învățare. La nivelul fiecărui județ, prin intermediul proiectului, se vor realiza cursuri de formare profesională, desfășurate în școală de către echipe de mentori pregătite special în acest scop și finalizate cu certificate ce conferă credite. Modulele de formare oferite vor fi următoarele: învățare interactivă, centrată pe elev; evaluare continuă la clasă; mijloace de cunoaștere a elevilor; adaptarea curriculumului la necesitățile mediului rural; predare simultană; remedierea predării și învățării cititului; remedierea predării și învățării matematicii; limba română ca a doua limbă; utilizarea computerului în procesul de predare – învățare; management școlar.

Subcomponenta 1.2 – Crearea oportunităților de dezvoltare profesională a cadrelor didactice din mediul rural. Această componentă urmărește calificarea profesională a cadrelor didactice necalificate din mediul rural printr-un program național de Învățământ Deschis la Distanță (IDD), realizat de universități.

La acest program de calificare pot să participe și cadrele didactice care predau la ciclul primar și nu au formarea necesară, obținând în final diplomă de studii universitare de scurtă durată. Costurile pe care le implică acest program de calificare vor fi asigurate prin proiect, însă cei care doresc să participe trebuie să îndeplinească condițiile menționate în pliantele oferite de UJIP-ISJ, în fiecare unitate școlară.

La finalul proiectului, la nivel național, vor fi calificate aproximativ 3 000 de cadre didactice necalificate.

Subcomponenta 1.3 – Asigurarea condițiilor minime de funcționare a școlilor din mediul rural.

Prin intermediul acestei subcomponente se urmărește îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a procesului de învățământ prin asigurarea dotărilor materiale și funcționale minime – instalații sanitare, instalații electrice, centrale termice, mobilier școlar – pentru școlile din mediul rural. Pe

parcursul derulării proiectului un număr de 1 500 de școli vor fi aliniate la standarde minime de funcționare.

Adresa: Str. Spiru Haret nr.10-12, Sect. 1, București, Cod poștal: 010176, Tel.: 021-305.59.93, Fax: 021-305.59.89
Web: ump.kappa.ro; E-mail: office@ump.kappa.ro

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Unitatea de Management a Proiectului pentru Învățământul Rural

La nivelul județului nostru, în anul 2003-2004 vor fi reabilitate, prin acest proiect, un număr de 7 unități școlare: Școala cu clasele I-IV Șomoșcheș, Școala cu clasele I-IV Cruceni, Școala cu clasele I-IV Tisa, Școala cu clasele

I-IV Firiteaz, Școala cu clasele I-IV Tisa Nouă, Școala cu clasele I-VIII Agrișu Mare, Școala cu clasele I-IV Belotinț.

Subcomponenta 1.4 - Asigurarea materialelor didactice necesare școlilor din mediul rural.

Obiectivul acestei componente este asigurarea accesului elevilor din mediul rural la mijloace de învățământ de bază: aparate, truse, material grafic (planșe, hărți, portrete), modele (preparate microscopice, mulaje), jocuri didactice, material sportiv și la materiale tipărite: cărți, atlase, albume, dicționare, enciclopedii, folosite ca materiale auxiliare la ore, pentru biblioteca clasei (pentru clasele I-IV) și biblioteca școlii (clasele V-VIII).

Componenta 2 - Îmbunătățirea parteneriatului dintre școală și comunitatea locală.

Obiectivele acestei componente sunt stimularea școlilor și comunităților locale din mediul rural, în vederea stabilirii unui parteneriat activ pentru îmbunătățirea calității învățământului; acoperirea unor nevoi de dezvoltare pe care le au școlile, prin acordarea de granturi; întărirea responsabilității față de performanța școlară, printr-o multiplicare și diversificare a canalelor de comunicare dintre școală, autorități locale și comunitate.

Se estimează că programul Granturi Școală-Comunitate va avea drept rezultat o serie de transformări calitative, cum ar fi la nivel local:

- crearea unui cadru de colaborare între școlile din mediul rural și comunitatea din care fac parte (în prezent slab sau inexistent);
- crearea unei dinamici interne a școlii, inclusiv comunicarea orizontală și verticală între factorii implicați (directori de școli, cadre didactice, elevi, inspectori, părinți, etc.);
- procesul de învățare-predare;
- eficiența internă a școlii în reflectată în creșterea ratelor de absolvire și a ratelor de trecere de la un ciclu de învățământ la altul; și,

capacitatea locală de a administra sistemul de învățământ. Se așteaptă ca GSC să ofere factorilor interesați perspective, atitudini și abordări

Adresa: Str. Spiru Haret nr.10-12, Sect. 1, București, Cod poștal: 010176, Tel.: 021-305.59.93, Fax: 021-305.59.89
Web: ump.kappa.ro; E-mail: office@ump.kappa.ro

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Unitatea de Management a Proiectului pentru Învățământul Rural

noi, moderne asupra modului de tratare a problemelor pedagogice care influențează calitatea învățământului. În consecință, la nivel național se estimează că programul GSC va duce la îmbunătățirea accesului elevilor din școlile din mediul rural la un învățământ de

- calitate în România.

Programul de implementare se desfășoară în două etape:

1. Faza pilot în 7 județe: Arad, Argeș, Dolj, Galați, Iași, Maramureș și Sibiu, în perioada: Iulie 2004 – Octombrie 2005
2. Faza națională în cele 41 de județe, în perioada: 2005 – 2009

Granturile se vor acorda în 7 runde de competiție, ceea ce înseamnă aproximativ 2500 de granturi cu valoare medie de 4.000USD (min 1.000, max 7.000 USD).

Proiectele urmăresc îmbunătățirea șanselor școlilor mai puțin pregătite, pentru a realiza propuneri de proiecte, să participe la competiție și să câștige granturi:

- 50% din granturi ➔ școli cu risc mare;
- 30% din granturi ➔ școli cu risc mediu;
- 20% din granturi ➔ școli cu risc mic.

Gradul de risc al fiecărei unități școlare a fost stabilit în funcție de: gradul de dezvoltare rurală, numărul de elevi în clase cu predare simultană, gradul de absolvire, rezultatele la testele naționale.

Sub-proiectele și activități eligibile din cadrul proiectului trebuie să se încadreze în următoarele categorii:

- Sub-proiecte care încurajează participarea elevilor în procesul de învățare și sprijină elevii dezavantajați: școala – centru de informare și comunicare al comunității; școala ca centru de cercetare; vizite în comună și excursii de studiu; ferma școlii; serea/livada/grădina botanică a școlii; procesarea materiilor prime și producerea de alimente; etc.
- Sub-proiecte care sprijină îmbunătățirea performanțelor cadrelor didactice: elaborarea de jocuri; elaborarea unor noi materiale didactice; elaborarea unor ghiduri de lucru pentru meseriile tradiționale.

■ Sub-proiecte care întăresc relațiile la nivelul comunității, deschiderea școlii către comunitate și asigurarea micilor reparații ale școlilor: clubul părinților; centrul cultural al comunității; comunitatea în fapte și cifre (monografii,

Adresa: Str. Spiru Haret nr.10-12, Sect. 1, București, Cod poștal: 010176, Tel.: 021-305.59.93, Fax: 021-305.59.89

Web: ump.kappa.ro; E-mail: office@ump.kappa.ro

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

**Unitatea de Management a Proiectului
pentru Învățământul Rural**

■ broșuri etc.); păstrarea vie a tradițiilor; editarea unor publicații școală-comunitate; stația radio a școlii; teatru școală-comunitate.

Componenta 3

Întărirea capacității de monitorizare, evaluare și elaborare de politici.

Principalele rezultate care se doresc a fi atinse la finalul celor 6 ani de proiect urmăresc îmbunătățirea accesului la o educație de calitate pentru elevii din mediul rural; creșterea nivelului ratei de absolvire a învățământului obligatoriu în mediul rural până la sfârșitul anului școlar 2008-2009, creșterea nivelului rezultatelor obținute de elevii din mediul rural (evaluarea de la sfârșitul clasei a IV-a și evaluarea gimnazială finală) până la sfârșitul anului școlar 2008-2009; reducerea diferenței dintre nivelul rezultatelor obținute de elevii din mediul rural și elevii din mediul urban, până la sfârșitul anului școlar 2008-2009; reducerea diferenței dintre nivelul ratelor de absolvire din mediul rural și urban până la sfârșitul anului școlar 2008-2009; îmbunătățirea activităților de predare-învățare în școlile din mediul rural; condițiile materiale de bază pentru școlile din mediul rural; îmbunătățirea calificării profesorilor din învățământul rural, îmbunătățirea rezultatelor școală – comunitate în mediul rural și întărirea capacității de monitorizare, evaluare și realizare a politicilor în învățământ.

**Expert în educație
Pedagog Larisa Chițu**

PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE DIN MEDIUL RURAL PRIN ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE ÎN ȘCOALĂ

Parte a Proiectului pentru Învățământul Rural, programul de mentorat este singurul program de dezvoltare profesională prin care în chiar școala lor dascălii sunt asistați în a achiziționa și aplica cele mai noi tehnici de învățare. *În programul de mentorat se transmit noile achiziții prin ateliere de lucru și reflecție, prin asistența la proiectare, prin asistența la aplicare la clasă, prin ghidarea studiului individual (sinteze din module, trimiteri la anumite pagini care pot sprijini atingerea anumitor ținte). Mentorii le sunt niște parteneri de formare cărora le pot împărtăși cu sinceritate lucruri care la clasă „nu ies” cum ar trebui.*

Pentru prima dată colegii au în școli un set de lucrări care conțin cele mai noi achiziții ale științelor educației prezentate nu pentru a fi doar studiate, ci dând sugestii de aplicare la fiecare pagină a modulului. În plus sunt asistați în descifrarea acestora și mai ales sunt puși în situația de a aplica la clasă și de a asista la modul cum aplică ceilalți colegi din școală noile metode.

Nicicând nu a fost mai scurt drumul de la un enunț generos tipărit până la aplicarea lui la clasă de către colective întregi de cadre didactice.

Iată câteva din problemele tratate de cele nouă module („Învățarea interactivă”, „Evaluarea continuă”, „Cum să ne cunoaștem elevii”, „Adaptarea curriculumului la context”, „Învățarea în clase simultane”, „Utilizarea calculatorului în învățare”, „Recuperarea rămânerilor în urmă la matematică”, „Învățarea limbii române ca a doua limbă”, „Recuperarea rămânerilor în urmă la scris-citit”):

Sub supravegherea profesorului, elevii își asumă responsabilitatea propriei învățări dezvoltându-și pe parcursul acestui proces competențe metacognitive și autoevaluative (competențe de educație permanentă). Accentul este pus pe modalități alternative pentru încadrarea diferitelor aspecte și rezolvarea de probleme . Sunt introduse idei, principii, fapte care sunt folosite și înțelese într-un context semnificativ. În speță, este insuficient pentru învățare dacă, în timpul orei, elevii ascultă (explicațiile profesorului) și, eventual, văd (o demonstrație făcută de profesor). Cauza acestui fenomen ține de însăși funcționarea creierului. Învățarea presupune înțelegerea, iar aceasta înseamnă mai mult decât cunoașterea faptelor. Elevii construiesc cunoașterea și înțelegerea pe baza a ceea ce deja cunosc și/sau cred. Elevii

formulează noile cunoștințe prin modificarea și rafinarea conceptelor lor curente și prin adăugarea de noi concepte la ceea ce cunosc deja. Învățarea este mediată de mediul social în care elevii interacționează unii cu alții. Învățarea eficientă necesită preluarea de către elevi a controlului asupra propriei învățări. Transferul, respectiv capacitatea de a aplica cunoștințe în situații noi este afectat de gradul în care elevii învață-pentru-înțelegere (și învață-cu- înțelegere!). Școlarii se implică mai mult în învățarea interactivă decât în abordările frontale sau individuale. Elevii odată implicați își manifestă dorința de a împărtăși celorlalți ceea ce experimentează, iar aceasta conduce la noi conexiuni în sprijinul înțelegerii. Elevii acced la înțelegerea profundă atunci când au oportunități de a explica și chiar preda celorlalți colegi ceea ce au învățat. Cercetătorii au izolat următoarele comportamente fundamentale ale cadrului didactic în activitatea instructiv-educativă cu clasa de elevi: planifică, organizează, comunică, facilitează, conduce, coordonează, îndrumă, motivează, consiliază, controlează, evaluează. Într-o abordare modernă, profesorul/ învățătorul se preocupă de crearea de ocazii de învățare pentru elevii săi. Metode interactive: prelegerea interactivă, brainstorming, știu-vreau să știu-am învățat, eseul de 5 minute, jurnalul cu dublă intrare, SINELG, mozaicul, turul galeriei, discuția, organizatorul grafic, ciorchinele, cubul, bulgărele de zăpadă.

Scopul principal al evaluării curente este formativ. Pe baza informațiilor obținute cu ajutorul evaluării curente se se iau deciziile privind activitățile de învățare pe care le va urma elevul în continuare. Aceste informații ne ajută totodată să măsurăm progresul la care a ajuns elevul și progresul de care este capabil dar și să identificăm dificultățile în învățare ale elevului. Și tot cu ajutorul lor putem alege cele mai potrivite metode de predare care să permită atingerea obiectivelor/ competențelor stabilite de programele școlare. Profesorul bun nu este acela care îl „prinde” pe elev cu lecția neînvățată, fiindcă evaluarea n-ar trebui să sancționeze, ci să ofere informații despre ce știe să facă elevul. Dacă un test de evaluare nu oferă asemenea informații, ci doar „note”, el este inutil din punct de vedere formativ (și educativ). Nu este suficient doar să constatăm că un elev a obținut sau nu a obținut rezultate satisfăcătoare la un test. Important este să aflăm și ce anume face ca procesul de învățare să aibă succes sau nu din punctul de vedere al aceluși elev. Iar dacă testarea va fi legată mai mult de predare decât de statistici și măsurări, atunci profesorul este deja pe drumul cel bun. **Itemi obiectivi:** cu alegere duală, cu alegere multiplă, de asociere/ tip pereche. **Itemi semiobiectivi:** cu răspuns scurt, de completare, întrebări structurate. **Itemi subiectivi:** eseu structurat, eseu liber, rezolvarea de probleme. **Metode de evaluare:** probe orale, scrise, practice, observarea sistematică a elevilor, investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea.

Cunoașterea elevilor este importantă pentru facilitarea unui proces de tratare diferențiată a elevilor. Profesorii trebuie să fie conștienți de beneficiile implicării părinților asupra rezultatelor elevilor. Aplicarea inteligențelor multiple poate face predarea/învățarea mult mai atrăgătoare atât pentru profesori, cât și pentru elevi. Fiecare elev trebuie încurajat să utilizeze tipul de inteligență preferat atunci când învață. Elevii își amintesc mai bine informațiile dacă le-au învățat în modul lor specific. Adesea sunt copii etichetați ca având dificultăți de învățare sau hiperactivitate, dar în realitate nu sunt implicați în învățare printr-o sarcină potrivită tipului de inteligență. Cele 8 inteligențe sunt: verbal-lingvistică, logic-matematică, vizual-spațială, muzical-ritmică, corporal-kinestezică, naturalistă, interpersonală, intrapersonală. Un profesor „inteligent emoțional” este primul pas spre o clasă de elevi „inteligenți emoțional”. Personalul din domeniul educației și consilierii școlari care lucrează cu copiii încearcă să le dezvolte acestora abilități de conștientizare a emoțiilor și abilitatea de a recunoaște și de a acționa pozitiv asupra emoțiilor. Dacă vă doriți să lucrați cu elevi asertivi, independenți, empatici, optimiști, cu încredere în sine, adaptați, cu inițiativă și care pot lucra în echipă, atunci nu vă rămâne decât să inițiați un program de dezvoltare a inteligenței emoționale. Următoarele sugestii: argumentați utilitatea, solicitați feedback, stimulați abilitățile și competențele existente, asigurați trecerea la acțiune, oferiți posibilitatea alegerii, identificați motive de satisfacție, și personalizați recompensele, recompensați imediat și variat, căutați sursele de insatisfacție, gratificați progresele, exprimați-vă încrederea, implicare personală, evitați aprecierile negative, evitați exprimarea scepticismului, impulsionați crearea unei identități valorizate, facilitați asumarea obiectivelor, stimulați autonomia, gratificați activitățile extrașcolare – realizează drumul de la demotivare la motivarea intrinsecă. Factorii care motivează în muncă ființa umană sunt doi : intrinseci („Plăcere”, „Provocare”) și extrinseci („Recunoaștere”, „Recompensă”). Faceti elevii să-și asume obiective de performanță școlară atunci când: facilitați autonomia în acceptarea obiectivelor, stimulați negocierea în acceptarea obiectivelor, creați un climat securizat și stimulat, propuneți strategii diferențiate, propuneți obiective graduale, facilitați încercările multiple, încurajați obiectivele ambițioase. Dacă elevul nu are încredere în forțele proprii, nu i-a fost cultivată capacitatea de autoapreciere sau nu are obișnuința de a-și propune obiective personale, el poate eșua. Veti reuși să creșteți stima de sine elevilor dacă: gratificați progresele, oferiți feedback predominant pozitiv, stimulați autocunoașterea, facilitați asumarea obiectivelor, creați așteptări pozitive. Dascălii au răbdarea și tactul de a păstra o atitudine pozitivă și optimistă față de elevii cu probleme pentru a nu influența negativ și a nu leza personalitatea acestora prin atitudine, modul de adresare sau de oferire a rezultatelor evaluării. Sunt 3

stiluri de învățare de bază: vizual, auditiv, tactil-kinestezic. Stilul de învățare este cel care determină modul în care învățăm și copiii au nevoie să învețe și: cum funcționează mintea lor, că oamenii diferiți învață în moduri diferite, că nu avem aceleași calități și nici aceleași puncte slabe când învățăm și cum poți aplica o strategie de învățare. Succesul elevilor depinde de modul în care își petrec timpul la școală, acasă și în comunitate. Cunoașterea stilului de viață al elevilor și dezvoltarea abilităților de viață sunt obiective care se pot constitui în priorități ale școlii, alături de implicarea părinților. În procesul de cunoaștere al elevilor instruirea diferențiată este răspunsul pe care îl dă cadrul didactic la nevoile lor. Este ghidată de principiile diferențierii: conținutul, procesul și produsul instruirii se diferențiază după profilurile de inteligență, nevoile și interesele elevilor; parcurgerea materiei se face în concordanță cu ritmurile individuale ale elevilor; evaluarea este continuă, notarea nu este permanentă.

Școlile trebuie să-și reorienteze strategiile de predare/ învățare și spre contextul extern în care ele se află, valorificând potențialul educațional al comunității locale. Curriculumul din școală trebuie îmbogățit în sensul corelării conținuturilor sale și metodelor folosite în procesul didactic cu realitatea socială, experiența cotidiană și mediul de viață al elevului. Instruirea primită prin conținuturile însușite și deprinderile formate în cadrul disciplinelor de studiu nu mai este relevantă pentru succesul social și profesional; deprinderile și atitudinile necesare funcționării cu succes într-o societate modernă (rezolvare de probleme, gândire critică, toleranță, spirit de echipă, rezolvarea conflictelor etc) se formează în special prin participare la experiențele vieții sociale. Învățarea este un proces activ și nu unul pasiv; elevii învață mai bine atunci când sunt direct implicați în rezolvarea unor probleme care au sens pentru ei și pentru cei din jurul lor ; decât să învețe despre oameni și problematica lor, e mai bine ca elevii să învețe de la ei și cu ei. Crește motivația pentru învățare deoarece elevii aplică ceea ce au învățat în situații reale de viață, în cadrul unor activități în care au responsabilități diverse, interacționează și se relaționează cu persoane din comunitate; Unul dintre scopurile principale ale învățării este de a-i ajuta pe elevi să se integreze în comunitățile în care trăiesc ca buni cetățeni, cu roluri sociale productive; Orientările moderne în proiectele de dezvoltare comunitară și educație a comunității acordă școlii un rol cheie în comunitatea locală, rol pe care aceasta îl poate îndeplini doar dacă iese din izolarea instituțională caracteristică și acceptă provocările colaborării și parteneriatelor locale cu alte instituții / categorii de persoane /grupuri de interes etc. Trebuie înlesnită dezvoltarea fiecărui elev – în acord cu potențialul său- și transformarea lui într- un individ activ și responsabil dispus să contribuie la dezvoltarea comunității sale, apt să funcționeze coerent și eficient în orice alt context local, format să valorifice oportunități socio- profesionale, pregătit să își

gestioneze existența personală, capabil să își asume și susțină auto-dezvoltarea. Învățarea se sprijină pe „piloni” aflați într-o conexiune directă: „a învăța să știi”, „a învăța să faci”, „a învăța să lucrezi împreună”, „a învăța să fii”, „a învăța să te transformi pe tine însuși și să schimbi societatea”. O asemenea abordare a procesului de învățare obligă la o perspectivă specifică asupra curriculumului școlar adresat elevului și asupra felului în care acest curriculum trebuie adaptat la contextul local și la realitate. Curriculumul integrat se bazează pe construirea unor conexiuni relevante între teme sau între competențe. Integrarea curriculară poate fi realizată prin abordare multidisciplinară, interdisciplinară, transdisciplinară și prin teme cross-curriculare. Poate fi atinsă prin personalizarea demersului didactic, prin contextualizarea lecției sau la nivelul curriculumului nucleu, a celui la decizia școlii (aprofundat, extins, a opționalelor) și a activităților extracurriculare. Învățarea prin servicii în folosul comunității este o metodă prin intermediul căreia elevii își dezvoltă abilități și atitudini participând activ la organizarea și desfășurarea unor activități în beneficiul comunității din care fac parte. Adaptarea curriculumului la contextul local, ca dimensiune a curriculumului integrat presupune, prin excelență, lucrul în echipe constituite din elevi și profesori și/ sau din elevi, profesori, parteneri din comunitate.

Trebuie o imbinare eficientă a activităților de învățare frontale, pe echipe și individuale, realizarea de activități și teme de învățare care să antreneze întreg colectivul de elevi, cuplarea optimă a obiectelor de studiu, utilizarea de tutori aleși din rândul elevilor.

Este importantă folosirea tehnologiei informatice în procesul de învățământ și în activitatea de dezvoltare profesională a cadrului didactic.

Cu elevii care au rezultate sub nivelul clasei la matematică **trebuie realizate activități de remediere**. Este necesară accesibilizarea informațiilor respectând obiectivele de referință din programa școlară. Se cere stimularea intuiției prin reprezentări semnificative și utilizarea metodelor active în abordarea conceptelor matematice. Se impune măsurarea progresului la care a ajuns elevul și a progresului de care este capabil, ordonarea coerentă a unităților de învățare și revederea periodică a bugetului de timp alocat. Alte soluții sunt tratarea diferențiată, dezvoltarea motivației în învățarea matematicii, utilizarea de metode alternative de rezolvare a problemelor.

În ceea ce privește formarea competențelor de citit-scris sunt necesare : asigurarea de suficiente activități și materiale de învățare pentru a le permite să înțeleagă, să scrie și să citească suficient de bine pentru a putea parcurge programul de învățământ, motivarea elevilor pentru învățarea limbii române și valorificarea achizițiilor dobândite la limba maternă pentru a învăța mai ușor româna, utilizarea strategiilor de învățare a limbii române ca limba a doua și abordarea tematică a învățării românei,

furnizarea celor care nu citesc și scriu bine a sprijinului necesar pentru a recupera rămănerile în urmă și pentru a absolvi ciclul primar, dezvoltarea motivației pentru scris-citit și folosirea de metode variate pentru abordarea scris-cititului, utilizarea unor metode variate de comunicare.

Mare este și impactul filmelor didactice prezentate. Sunt produse de excepție. Sunt credibile. Vin să completeze mentoratul cu imagini de la clasă dar și cu explicații. Impactul pozitiv este cu atât mai mare dacă realizăm că aceste casete rămân în școli la dispoziția cadrelor didactice. Vizionarea și analiza lor se poate relua oricând. Au lângă ei și mentorii pentru a sublinia unele aspecte sau a da explicații unde este cazul.

Sigur că nu la toți le-au reușit sau le vor reuși în aceeași măsură încercările de a eficientiza învățarea, dar sunt familiarizați cu un arsenal metodologic și de atitudini novatoare la care pot face apel. Și vor face în mod sigur apel atunci când se manifestă o firească și fericită concurență la nivel local.

Dacă unii sunt posesorii doar a unui bagaj de achiziții pe care putem doar presupune că îl vor folosi și după încheierea programului, este cert că se formează în fiecare școală măcar un nucleu de colegi cuceriti pe deplin de noua abordare. Aceștia sunt militanții care îi vor mobiliza pe ceilalți în mod explicit sau prin puterea exemplului în a continua aplicarea noilor achiziții.

Unii colegi flutură cu mândrie obiectivitatea lor în evaluare de parcă noi am fi judecători (era să spun boactări). **A judeca drept în învățământ este totuși de mică importanță, iar suficient nici vorbă. Important este doar să îi învățăm pe elevi și nu să îi clasificăm.** Unii colegi le fac viața un infern unor copii cu gândul că îi pregătesc pentru a avea o viață fericită. Uită acești colegi că elevii sunt și acum în viață și au dreptul la fericire. Sunt și elevi care ani de zile au mers din eșec în eșec ajungând să își piardă orice încredere și stimă de sine. Studiile dovedesc însă că doar reușitele ne mobilizează. Sunt colegi care manifestă sensibilitate față de cerșetori sau câini comunitari, dar în clasă nu sunt deloc solidari cu propriii elevi. Uită că fiecare elev în parte este unic pentru familia sa. Mai sunt colegi care nemulțumiți de rezultate dau vina pe copii, pe părinți, pe sistem, uitând că dascălul este singurul remunerat pentru a învăța elevii. Mai sunt colegi care au conștiința împăcată dacă au stat la școală orele prevăzute în orar. Sunt colegi care în zone cu păduri de brad învață despre brad de pe planșe în loc să meargă în pădure. Alții se felicita că au predat tot și critică elevii că nu învață. Noi suntem plătiți să îi învățăm, nu să predăm. Să progreseze și cei care pot mai puțin, cei care vor mai puțin. Programul de mentorat vrea în primul rând să schimbe aceste mentalități.

VIORREL DOLHA,
Mentor în Proiectul pentru Învățământul Rural

DEMERS DIDACTIC

ÎNVĂȚARE PRIN EVALUARE

În general, evaluarea este percepută ca o activitate de control-sanctiune și induce stres elevilor. Rolul evaluării în practica didactică nu este de a sancționa, ci de a îmbunătăți activitatea de învățare, de a ameliora și corecta rezultatele învățării. A evalua nu înseamnă a nota! Notarea este o componentă a evaluării, dar nu orice evaluare se finalizează cu un calificativ sau o notă.

Scopul evaluării este de a sprijini învățarea, de a-i ajuta pe elevi să-și orienteze activitatea de învățare, dezvoltându-le capacitatea de autoevaluare, de a stimula și motiva elevii.

Evaluarea trebuie percepută ca o experiență de învățare, să fie o activitate plăcută, elevii să dorească să fie din nou evaluați.

Cum poate fi o activitate evaluativă plăcută pentru elevi?

Răspunsurile la această întrebare și modalitățile de punere în practică sunt multiple și depind de imaginația și creativitatea fiecăruia. Câteva posibilități ar fi:

- *utilizând metode interactive, care să valorifice dispoziția umană către joc, propunând sarcini cu coloratură ludică, atractive și care să stimuleze creativitatea, pentru a întreține efortul intelectual și fizic al elevilor;*
- *diversificând metodele și tehnicile utilizate, alternând metodele și instrumentele tradiționale de evaluare cu cele complementare și active, pentru a evita rutina și monotonia, pentru a da posibilitatea fiecărui elev să aleagă pentru propria învățare și evaluare pe cea care i se potrivește cel mai bine;*
- *implicând activ elevii în procesul de evaluare, transformând elevul din evaluat în evaluator al propriei prestații sau al prestației colegilor.*

Pentru a contribui la diversificarea metodologiei didactice, în continuare este prezentată o metodă alternativă de evaluare, care este în același timp și o strategie de învățare ce îmbină cooperarea cu competiția.

Metoda R.A.I.

Denumirea provine de la inițialele cuvintelor **R**ăspunde – **A**runcă – **I**nteroghează și se desfășoară astfel:

- la sfârșitul unei lecții sau a unei secvențe de lecție, cadrul didactic, împreună cu elevii săi, investighează rezultatele obținute în urma predării-învățării, printr-un joc de aruncare a unei mingi mici și ușoare de la un elev la altul;
- cel care aruncă mingea trebuie să pună o întrebare din lecția predată celui care o prinde;
- cel care prinde mingea răspunde la întrebare și apoi o aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Evident, elevul care interoghează trebuie să cunoască și răspunsul întrebării adresate;
- elevul care nu cunoaște răspunsul iese din joc, iar răspunsul va veni din partea celui care a pus întrebarea. Acesta are ocazia de a mai arunca încă o dată mingea și, deci, de a mai pune o întrebare;
- în cazul în care cel care interoghează este descoperit că nu cunoaște răspunsul la propria întrebare, este scos din joc, în favoarea celui cărui a fost adresată întrebarea;
- eliminarea celor care nu au răspuns corect sau a celor care nu au dat nici un răspuns, conduce treptat la rămânerea în grup a celor mai bine pregătiți;
- învățătorul supraveghează desfășurarea jocului și la final lămurește problemele la care nu s-au găsit soluții.

În funcție de vârsta și nivelul clasei, se pot solicita elevilor întrebări cât mai divers formulate și răspunsuri complete. Întrebările pot să devină, pe parcursul desfășurării metodei, din ce în ce mai grele.

Pot fi sugerate întrebări de genul:

- Care sunt ideile principale ale lecției .....
- Despre ce ai învățat în lecția .....
- Care crezi că sunt consecințele faptului .....
- Cum justifici faptul că .....
- Ce ai vrea să mai afli în legătură cu tema studiată?
- Cum consideri că ar fi mai avantajos să .... sau să ....?
- Ce ți s-a părut mai dificil din .....
- Cum poți aplica cunoștințele învățate .....
- Ce ți s-a părut mai interesant .....
- De ce alte experiențe sau cunoștințe poți lega ceea ce tocmai ai învățat?

De ce merită încercată metoda?

- elevii sunt încântați de această metodă-joc;
- este o metodă de a realiza un feed-back rapid, într-un mod plăcut, energizant și mai puțin stresant decât metodele clasice de evaluare;
- este o activitate plăcută care are în vedere atât învățarea cât și evaluarea;

- este un exercițiu de promptitudine, atenția elevilor trebuie să rămână permanent trează și distributivă;
- exersează abilitățile de comunicare interpersonală, capacitățile de a formula întrebări și de a găsi cel mai potrivit răspuns;
- îndeplinirea rolului de investigator într-un domeniu, s-a dovedit în practică mult mai dificilă decât de a răspunde la o întrebare, deoarece presupune o mai profundă cunoaștere și înțelegere a materialului studiat;
- permite reactualizarea și fixarea cunoștințelor dintr-un domeniu, pe o temă dată;

Când se poate utiliza?

Metoda R.A.I. poate fi folosită la sfârșitul lecției, pe parcursul ei sau la începutul activității, când se verifică lecția anterioară, înaintea începerii noului demers didactic, în scopul descoperirii de către învățătorul ce asistă la joc a eventualelor lacune în cunoștințele elevilor și a reactualizării ideilor-ancoră. De asemenea, această metodă poate fi utilizată și pentru verificarea cunoștințelor pe care elevii le-au dobândit prin studiu independent prin studierea bibliografiei recomandate.

Indiferent de momentul în care este integrată, *ea se desfășoară în scopuri constatativ-ameliorative și nu în vederea sancționării prin calificative.*

Metoda se poate desfășura atât cu întreaga clasă cât și pe grupe mici, fiecare deținând câte o minge. Membrii grupurilor se auto-elimină treptat, rămânând cel mai bun din grup. Acesta intră apoi în finala câștigătorilor de la celelalte grupe, jocul desfășurându-se până la rămânerea în cursă a celui mai bine pregătit.

Ce dezavantaje are?

Cum nici un lucru nu poate fi perfect, și metoda R.A.I. are și dezavantaje. Răspunsul la această întrebare o să-l obțineți fiecare după ce o aplicați la clasă. Succes!

*Profesor metodist,
EMILIA DĂNCILĂ, CCD Arad*

Bibliografie:

Oprea, Crenguța Lăcrămioara, *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*, Ed. Universității București, 2003

DEMERSURI CREATIVE ÎN PREDAREA / ÎNVĂȚAREA ISTORIEI

Situațiile instructiv-educative au devenit mai variate și mai complexe. Se impune deci fundamentarea unui sistem tot mai cuprinzător al formelor de organizare a activităților desfășurate în școală și nu numai.

Istoria nu se compune numai din legende și povestiri, ci este o știință care se bazează pe adevăr, pe fapte și oameni, pe lucruri reale. Reforma sistemului de învățământ pune accent pe efortul propriu al elevului în procesul de predare-învățare, evaluare.

Fiecare lecție de istorie este un act de creație al învățătorului, dar și al elevilor. Învățătorul este însă persoana care garantează calitatea actului instructiv-educativ.

De aceea, pentru modernizarea demersului didactic, în organizarea lecțiilor de istorie am folosit metode și strategii didactice care să conducă la crearea unor situații de învățare în clasă cum ar fi: harta conceptuală, portofoliul.

Atunci când situațiile de învățare au presupus utilizarea unor cunoștințe dobândite anterior și au oferit condiții ca elevii să ajungă prin efort propriu la generalizările necesare, am realizat hărți conceptuale.

Harta conceptuală poate fi definită ca o oglindă a modului de gândire a celui care o elaborează. Psihopedagogul Joseph Novak a descris pentru prima dată hărțile conceptuale ca fiind o tehnică de reprezentare vizuală, bazându-se pe faptul că învățarea temeinică a noilor concepte depinde de cele existente în mintea elevului și de relațiile care se stabilesc între acestea.

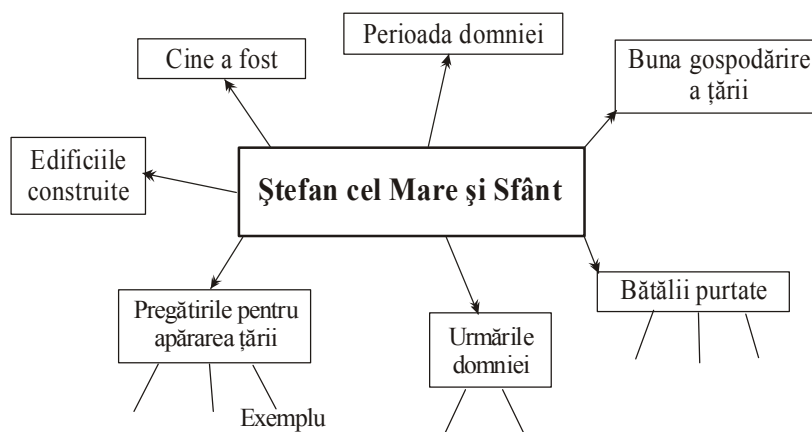
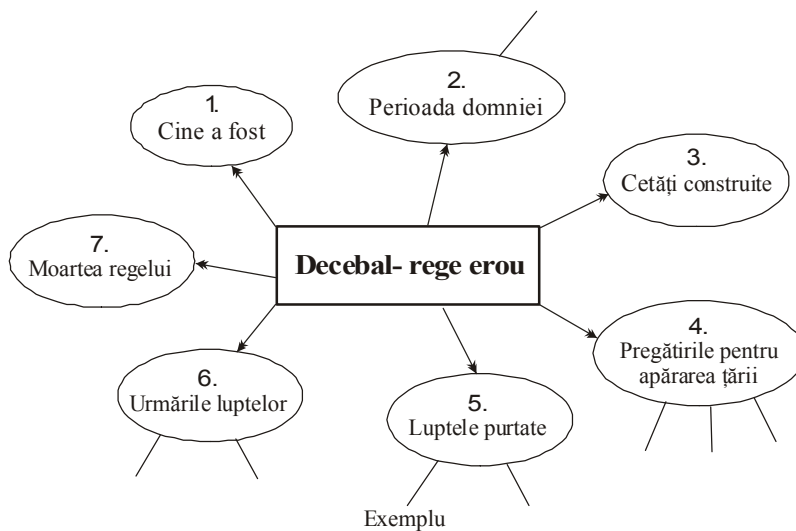
Am realizat cele două hărți conceptuale parcurgând etapele:

1. *Alegerea temei hărții* („Decebal – rege erou“, „Ștefan cel Mare și Sfânt“);
2. *Stabilirea conținutului hărții* (cine au fost cele două personaje istorice, perioada de domnie, orânduirea țării, bătălii purtate, edificii construite, etc);
3. *Am folosit culori și forme geometrice diferite în realizarea hărții*, pentru a-i da o notă de atractivitate;

4. Urmează etapa exemplelor când *se selectează materialul în funcție de conceptele stabilite și se transcrie pe jetoane*. Exemplele pot conține și citate din mărturiile istorice.

În această etapă am lucrat în echipă, fiecărei echipe revenindu-i sarcina să caute și să selecteze material pentru un concept al hărții.

Cum arată cele două hărți până acum ?

Hărțile se completează prin anexarea exemplurilor. Elevii pot completa harta cu concepte noi pe care să le exemplifice.

Harta conceptuală poate fi folosită atât ca metodă de evaluare, cât și ca metodă de învățare.

Consider că folosirea hărții conceptuale are multe avantaje, cum ar fi:

- organizează cunoștințele deja existente și pregătește elevii pentru asimilarea acestora;
- poate fi folosită ca metodă de lucru colectivă, de grup sau individuală;
- promovează concepția conform căreia elevul trebuie să fie conștient și activ, ordonând informațiile dobândite și descoperind altele noi, prin efort propriu;
- dezvoltă creativitatea și spiritul inventiv.

Portofoliul ca metodă de evaluare:

Scopul pe care mi l-am propus, de a introduce portofoliul ca metodă de evaluare a fost de a observa procesul de dezvoltare a unei competențe de-a lungul anului școlar, de a-i determina pe elevi să realizeze materiale personale, care demonstrează nivelul de dezvoltare a unei abilități - compuneri, desene, descrieri, rezumate, povestirea unor bătălii, eseuri despre evenimente importante, mari domnitori, biografii ale unor personalități istorice, fotografii ale unor monumente istorice însoțite de comentarii, tabel cronologic care să cuprindă principalele evenimente istorice, probele de evaluare, hărți istorice, etc.

Propunerile făcute pentru modernizarea demersului didactic îndeamnă la reflecții asupra posibilităților de a găsi și alte modalități de formare a reprezentărilor și noțiunilor cu conținut istoric, care pot face această disciplină mai plăcută decât altele. Vă doresc succes !

Învățătoare,
FELICIA PESCAR, Școala Generală Nr.4
„Ioan Slavici“ Arad

Bibliografie: Revista „Învățământul primar“, nr.1/2004.

TURUL GALERIEI

Activitate de bună practică

Împreună cu elevii clasei a II-a A, am desfășurat o activitate de abilități practice, cu tema „Luna mai – luna florilor”.

Prin obiectivele operaționale, mi-am propus ca elevii:

- să coreleze definițiile rebusului cu realizarea tabloului despre luna mai;
- să coopereze cu colegii de grup;
- să participe activ la realizarea tabloului;
- să-și exprime acordul/dezacordul cu grupa;
- să utilizeze cât mai multe materiale;
- să aranjeze materialele folosite cât mai original și estetic;
- să motiveze aprecierile făcute.

Elevii au abilitățile necesare muncii în grup, activitățile de abilități practice și educație plastică desfășurându-se deseori în grup, iar mobilierul permite acest lucru.

Elevii s-au împărțit în patru grupe, astfel: fiind opt fete în clasă, s-au grupat câte două, și apoi, și-au mai luat cu ele în grupă câte un băiat, până au fost cuprinși toți băieții în cele patru grupe. Au fost trei grupe a câte cinci elevi și o grupă cu patru elevi. Din discuțiile purtate despre florile care înfloresc în luna mai, elevii și-au ales numele grupelor astfel: grupa lalelelor, grupa panseluțelor, grupa margaretelor și grupa macilor. În continuare, fiecare grupă a primit câte o foaie de hârtie pe care au scris tot ce știu ei despre floarea respectivă, au desenat-o, iar, în final lucrările au fost expuse în clasă.

Revenind la activitatea propriu-zisă, *am parcurs următorii pași:*

Pas 1 *Organizarea clasei:* clasa a fost organizată pe patru grup; pe mijlocul sălii de clasă au rămas două măsuțe, pe care era tot materialul ce putea fi folosit, iar de-o parte și de alta, erau câte două grupe de elevi. Având grupele cu nume de flori, fiecare elev a avut prins la piept un ecuson cu floarea respectivă grupei. Și pe masa fiecărei grupe era desenată, mai mare, floarea grupei;

Pas 2 *Rebus.* Fiecare grupă primește o foaie cu un rebus, pe care îl completează împreună, după care se rezolvă la tablă. Definițiile au redat

elemente caracteristice lunii mai: astfel pe orizontală s-au obținut cuvintele: flori, fluturi, soare, păsări, cireșe, maci, iar pe verticală, au obținut al doilea nume al acestei luni – florar;

Pas 3 Resurse. Se repetă elementele caracteristice lunii mai, după care se trece la identificarea materialului variat existent: șabloane reprezentând petale de flori, păsări, fluturi, soare; hârtie glasă, creponată; fâșii cauciucate, lemnoase; bobite colorate; petale de flori din material plastic și sintetic, ș.a. De la aceste mese elevii se autoservesc. Fiecare grupă primește câte o bucată de carton, pe care s-a lipit o coală de hârtie verde. Pe acest fond, elevii vor realiza un tablou specific lunii mai (florar);

Pas 4 Activitatea elevilor. Sarcinile în fiecare grupă sunt împărțite între elevi: unul aduce materialul, altul conturează și decupează, altul lipește, altul se ocupă de așezarea în tablou, altul pregătește alt aranjament. Elevii participă activ în realizarea tabloului, discută între ei, se contrariază, cad de acord asupra unor idei noi, mai trag cu ochiul la grupa vecină, se ambiționează să realizeze mai deosebit tabloul, astfel încât, nimeni nu realizează scurgerea timpului. Activitatea s-a desfășurat pe fondul muzical al cântecelor lui Tudor Gheorghe, din „Rapsodii de primăvară”.

Când am observat că elevii au cam terminat cu realizarea tabloului, am oprit lucrul, fiecare făcându-și ordine la locul de muncă.

Pas 5 În aprecierea lucrărilor, am hotărât să folosesc metoda „Turul galeriilor”.. Pe masa fiecărei grupe am pus o foaie cu următorul tabel:

Aprecierea lucrării	S			B			FB		
Au folosit culori diferite.									
Au lucrat ordonat.									
Au creat modele deosebite									
Au folosit materiale diferite									
Au aranjat estetic elementele lucrării									

Fiecare grupă a trecut la grupa vecină, analizând tabloul și apreciind, conform criteriilor din tabel, prin scrierea unui „x” în căsuța corespunzătoare. Calificativul a fost dat în urma consultării cu întreaga grupă. S-au făcut rotații complete, fiecare grupă reușind să vadă toate lucrările. La a patra rotire, fiecare ajunge la grupa lui, și-și citește calificativele obținute de la celelalte trei grupe. Fiecare grupă a folosit altă culoare.

Pas 6 Prezentarea lucrărilor în fața clasei. Fiecare grupă trece în fața clasei cu tabloul realizat. Tabloul se lipește pe tablă și câte un reprezentant din grupă prezintă ce calificative au primit. Se ascultă și motivele celorlalte grupe, care au dus la acordarea calificativelor respective.

Ca răsplată pentru munca depusă, fiecare grupă primește câte un “măr de aur”, cu mulțumirea pentru: coloritul deosebit al lucrării, sau pentru

materialul variat folosit, sau pentru ideile originale pe care le-au avut, sau pentru modul ordonat în care au lucrat. De exemplu:

„Data: 25.05.2004

Vă mulțumesc pentru colorituldeosebit al lucrării !
Înv., Dorina Roșu”

Expunerea lucrărilor și aprecierea lor cu acel „măr de aur” a degajat fețele copiilor, printr-un zâmbet de bucurie și de mulțumire, pentru lucrul împlinit.

Pas 7 Încheierea activității. Ca să fim în ton cu sfârșitul de primăvară, am servit cireșe.

Se pot realiza obiecte utile, jucării, mici daruri pentru cei dragi și, toate la un loc, aduc bucurii copiilor.

Ziua următoare le-am cerut elevilor să-și expună părerea despre activitatea desfășurată, pe o foaie de hârtie. Am spicuit câteva din cuvintele lor:

„Noi am lucrat pe grupe, iar grupa mea s-a numit laleaua. Activitatea nu a fost grea. Nouă ne-a plăcut să muncim. Am făcut și turul galeriilor”.

„Am realizat o planșă. După ce a fost gata, am făcut turul galeriilor. Clasa noastră a avut multe materiale. Noi, pentru că am lucrat ordonat și frumos, am primit un măr de aur, pe care scria un bilet. Am primit și cireșe, ca răsplată. A fost o zi deosebit de frumoasă, ieri!”

“Am folosit materiale multe și frumoase pentru acea activitate. După ce am terminat planșele, am făcut turul galeriilor. În acea zi a fost foarte frumos pentru noi!”

Dacă îți pui la lucru mintea și mâinile, dacă adaugi puțin suflet, multă imaginație, răbdare și atenție, te vei minuna singur de realizarea ta. Vei constata ce priceput ești!

Învățător,

DORINA ROȘU, Școala Generală „Ioan Slavici” Șiria

TEHNICI CREATIVE ÎN CADRUL ORELOR DE EDUCAȚIE PLASTICĂ

Toți copiii vopsesc, colorează, conturează de la vârste antepreșcolare. Ei au nevoie de frumusețe, de bucuria de a lucra și angajarea în munca este adâncită de participarea cu bucurie la procesul creator. Educația prin artă vine în întâmpinarea lor. Desenul îi învață să-și exprime gândurile prin imagini desenate, cu ajutorul elementelor de limbaj și a mijloacelor de expresie plastică. Este foarte important, ca obiect de studiu, pentru că modelează sensibilitatea artistică având în vedere că cei mici nu desenează intelectual, ei desenează cele trăite, observațiile primare amestecate cu simțirea organelor.

Voi prezenta câteva tehnici cu caracter creator ce au constituit factorul principal, cu implicații în sporirea creativității micului școlar prin educația plastică.

1. Tehnica: „Schite în stil Da Vinci”

Obiective: cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor; cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic; realizarea unor compoziții libere.

Sarcina didactică: intuirea, cu abilitate, a unor subiecte prin organizarea echilibrată a suprafeței desenate, folosind elementele de limbaj plastic (linia - în desenul primelor clase se începe cu gestica elementară a liniei; forma constituită din linii drepte - au un efect de trezire a conștiinței; formele rotunjite - avantajează trăsăturile de voință).

Timp necesar: 10 min.

Material utilizat : creion și hârtie sau panou cu coli mari de hârtie și pixuri.

Organizarea ambientului: Condiția esențială a reușitei este realizarea unei atmosfere permissive în clasă, care să-i elibereze pe copii de tensiuni, teamă, frică de pedeapsă, atmosfera de sociabilitate, care favorizează comunicarea. Într-o asemenea atmosferă chiar și copiii cu tendințe de pasivitate, neobișnuiți cu efortul intelectual intră treptat în procesul muncii.

În acest exercițiu folosim tehnica inventată de Leonardo da Vinci, ceea ce dovedește că domeniul tehnicilor de creativitate nu este prea nou. Copiii se așează în fața unor foi de hârtie și țin în mână un creion cu mâna moale. Închid ochii și încep să schițeze. Își imaginează că sunt artiști și fac

schita unui subiect. Doar că nu trebuie să controleze creionul, trebuie să-l lase să alunece pe hârtie. Când simt că este destul, deschid ochii și privesc imaginile pe care le-au creat.

Elementele de limbaj plastic (linia, forma) se lucrează cu creionul HB pe foaie velină sau ceracolor, lăsând pe seama altor ore de educație plastică îmbrăcarea lor în culoare, direct cu pensula. Se întâlnesc compoziții ale copiilor mici foarte puternic conturate și viu colorate, de o deosebită expresivitate. Au folosit contururi mai subțiri sau mai groase, în funcție de temperamentul fiecărui copil.

Învățătorul întreabă : La ce vă gândiți ? Recunoașteți formele ? Ce vedeți pe desenul pe care l-ați făcut ? Dați frâu liber imaginației, lăsați-vă mintea să exploreze posibilitățile de interpretare a schițelor.

Feedback: Dacă elevii nu reușesc să vadă nimic pe desenul pe care l-au făcut, se pot gândi la arta modernă: ce nume i-ar putea da acelui tablou dacă ar fi expus într-o galerie? Vor fi îndrumați să caute sugestii în forme și în elementele structurilor. Pe măsură ce apar imaginile, schița devine mai concretă.

Rezultatul: Această tehnică este bună pentru obținerea de idei noi și pentru antrenarea, în egală măsură, a spiritului lor de observație, a atenției, imaginației, precum și formarea unei atitudini creatoare față de frumos.

Toți elevii reușesc în desenele lor să stabilească un echilibru între desen și creativitate și vor fi evidențiați, cu toată căldura, de către învățător. Lucrările vor fi expuse, lăsând frâu liber interpretărilor și amuzamentului.

Variațiuni: În grup, fiecare poate să deseneze singur sau unul dintre participanți desenează pe panou, toată lumea se gândește la interpretări și apoi își împărtășesc ideile.

2. Tehnica: „Desenul greșit”

Pregătire: se procură desene.

Material utilizat: mai multe imagini ale unor obiecte, desenate anterior pe cartoane sau pe foile de pe panou; mese la care partenerii pot ședează față în față. Dacă folosiți un panou cu foi din hârtie, așezați mesele astfel încât jumătate din grup să fie cu spatele la el.

Obiective: cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic; recunoașterea obiectului, pe baza descrierii.

Sarcina didactică: descrierea unui obiect aflat pe o foaie sau carton; recunoașterea obiectului descris.

Desfășurarea exercițiului:

Învățătoarea împarte grupul în perechi, în care un partener este „prezentatorul”, iar celălalt este „artistul”. „Prezentatorul” trebuie să descrie un obiect aflat pe un carton sau pe foaia de pe panou, dar nu are voie să se refere decât la formele geometrice, la orientarea lor și la poziția pe pagină.

Nu trebuie să facă vreun comentariu general despre subiectul global sau despre stil. Apoi „artistul” desenează obiectul, pe baza descrierii. „Prezentatorul” nu trebuie să vadă rezultatul.

Exemplu: o casă poate fi descrisă ca un pătrat mare care are deasupra un triunghi turtit, așezat în așa fel încât latura lungă a triunghiului să se sprijine pe latura de sus a pătratului, depășind-o un pic. În pătratul mare sunt patru pătrate mai mici etc. Este foarte greu să rezulte un desen care să se apropie prea mult de model.

Feedback: Câștigă perechea ale cărei desene se apropie cel mai mult de modele. Se dă tuturor ocazia să se amuze de eforturile rivalilor.

Rezultatul: Această tehnică este folosită ca modalitate de detașare de subiectul discutat și dă frâu liber imaginației creative. Elevii vor realiza desene apropiate sau nu de modelul descris, demonstrând că pot construi imaginea, utilizând linii drepte sau linii frânte.

Variațiuni: Tehnica poate fi aplicată dacă folosim un subiect scris în locul obiectelor model. Pot fi luate modele din cărțile de colorat pentru copiii mici, care ne scutesc de eforturile inutile și de preocuparea pentru nivelul artistic. Dacă sunt puțini participanți sau spațiul este limitat sau nu doriți să faceți exercițiul în perechi, o alternativă este ca o singură persoană să descrie modelul, iar ceilalți să încerce să-l deseneze.

3. Tehnica: „Desenul abstract”

Timp necesar: 5-10 minute.

Obiective:

- cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice; recunoașterea obiectului descris și reproducerea acestuia; cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic; realizarea unei compoziții libere.

Sarcina didactică:

-realizarea unui desen cât mai apropiat de modelul descris, respectând cerințele formulate.

Material utilizat:

- hârtie și pixuri; mese la care partenerii pot șede față în față.

Desfășurarea exercițiului:

Învățătoarea împarte grupul în perechi, în care fiecare partener este „prezentatorul”, iar celalalt este „artistul”. „Prezentatorul” trebuie să deseneze un obiect, reprezentându-l prin cel puțin un cerc și maximum zece linii suplimentare. Liniile nu trebuie neapărat să fie drepte. „Prezentatorul” îi spune apoi „artistului” ce a desenat, precizând doar formele geometrice, orientarea lor și poziția pe pagină. „Artistul” încearcă să reproducă desenul. „Prezentatorul” nu poate vedea rezultatul, iar „artistul” nu trebuie să vadă desenul original.

Feedback:

Această tehnică este asemănătoare cu activitatea propusă la „Desenul greșit”, cu o mică deosebire: „prezentatorul” poate influența complexitatea sarcinii. Procedul are avantajul că nu cere nici o pregătire, iar rezultatele sunt mult mai variate decât la „Desenul greșit”.

Rezultatul:

Câștigă perechea ale cărei desene sunt mai apropiate de model. Se dă tuturor posibilitatea să se amuze de eforturile colegilor.

Variațiuni:

Cercul și liniile sunt arbitrare. Este foarte simplu de găsit variante. O variantă interesantă este cea în care se precizează de la început seria de elemente folosite pentru a construi imaginea (de exemplu, un cerc, un triunghi, două linii drepte, două puncte și o linie ondulată). Ambii parteneri fac, independent, un desen cu aceste elemente, apoi își compară rezultatele. Dacă se alege această variantă, se cere să deseneze întâi unul dintre parteneri, să încerce să „proiecteze” imaginea în mintea celuilalt, apoi să deseneze și al doilea. Ca la exercițiul anterior, există varianta în care o persoană descrie pentru tot grupul.

Bibliografie:

Revista „*Invățământul primar*”, nr.2-3 / 2001, Editura Discipol, București, pag.87.
Clegg,B., Birch, P., *Creativitatea. Curs rapid: 150 de tehnici și exerciții*, POLIROM, Iași, 2003.

Institutor,
DANIELA SANDU,
Școala cu clasele I-IV Variașu Mare, Arad

METODE ȘI TEHNICI INTERACTIVE DE GRUP

Formarea unui comportament care să corespundă vremilor în care trăim, și de ce nu și vremilor care vor veni, bazat pe creativitate, are la bază interacțiunea dintre indivizi la nivelul grupurilor mici. În cadrul acestei interacțiuni elevul va dispune de o capacitate crescută de a găsi în grup soluții la sarcini intens problematizate, provocatoare, iar la nivel individual îi va crește stima de sine, conștientizând că își poate valorifica propriile resurse în găsirea unor răspunsuri adecvate diferitelor situații.

Abordăm în continuare doar câteva metode și tehnici interactive de grup care pot fi uzitate cu succes la ciclul primar. Aceste metode au constituit obiectul unei lucrări mult mai ample, care va sta la dispoziția colegilor interesați.

a. METODE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE INTERACTIVĂ ÎN GRUP

Metoda „Schimbă perechea”:

Etape:

- Se lucrează în perechi. Se împarte clasa în două grupe egale ca număr de participanți. Se formează două cercuri concentrice, elevii fiind față în față, pe perechi. Profesorul pune o întrebare sau dă o sarcină de lucru în perechi;
- Fiecare pereche discută și apoi comunică ideile. Cercul din exterior se rotește în sensul acelor de ceasornic, realizându-se astfel schimbarea partenerilor în pereche; elevii au posibilitatea de a lucra cu fiecare membru al clasei. Fiecare se implică în activitate și își aduce contribuția la dezvoltarea sarcinii;
- La final, clasa se regrupează și se analizează ideile emise, profesorul putând alcătui împreună cu elevii o schemă a concluziilor obținute;

Avantaje:

- este o metodă interactivă de grup care stimulează participarea tuturor elevilor la activitate; elevii au posibilitatea de a lucra cu fiecare dintre membrii colectivului;
- stimulează cooperarea în echipă, ajutorul reciproc, înțelegerea și toleranța față de opinia celuilalt;

- este ușor de aplicat la orice vârstă și adaptabilă oricărui domeniu și obiect de învățământ; dezvoltă inteligența logico-matematică, inteligența interpersonală ce creează oportunități în munca colectivă.

Metoda piramidei sau metoda bulgărelui de zăpadă:

Are la bază împletirea activității individuale cu cea desfășurată în mod cooperativ, în cadrul grupurilor. Constă în încorporarea activității fiecărui membru al colectivului într-un demers colectiv mai amplu, menit să ducă la soluționarea unei sarcini sau a unei probleme date.

Etape:

- Faza introductivă: profesorul expune datele problemei în cauză;
- Faza muncii individuale: elevii lucrează pe cont propriu la soluționarea problemei timp de cinci minute. În această etapă se notează întrebările legate de subiectul tratat;
- Faza lucrului în perechi: elevii formează grupe de doi elevi pentru a discuta rezultatele individuale la care a ajuns fiecare. Se solicită răspunsuri la întrebările individuale din partea colegilor și, în același timp, se notează dacă apar altele noi;
- Faza reunirii în grupuri mai mari. De obicei se alcătuiesc două grupe aproximativ egale ca număr de participanți, formate din grupele mai mici existente anterior și se discută despre soluțiile la care s-a ajuns. Totodată se răspunde la întrebările rămase nesoluționate;
- Faza raportării soluțiilor în colectiv. Întreaga clasă, reunită, analizează și concluzionează asupra ideilor emise. Acestea pot fi trecute pe tablă pentru a putea fi vizualizate de către toți participanții și pentru a putea fi comparate. Se lămuresc și răspunsurile la întrebările nerezolvate până în această fază, cu ajutorul profesorului;
- Faza decizională. Se alege soluția finală și se stabilesc concluziile asupra demersurilor realizate și asupra participării elevilor la activitate.

b. METODE DE FIXARE ȘI SISTEMATIZARE A CUNOȘTINȚELOR ȘI DE VERIFICARE

Tehnica florii de lotus:

Presupune deducerea de conexiuni între idei, concepte, pornind de la o temă centrală.

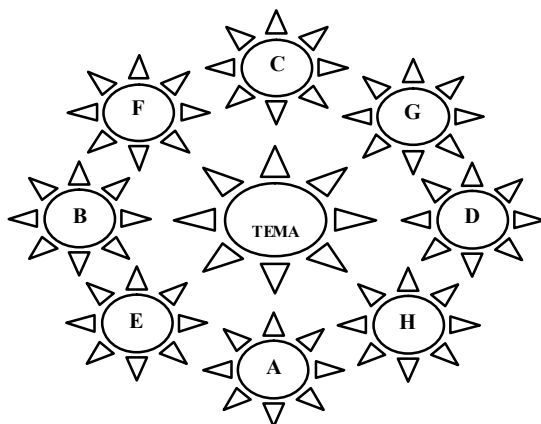
Etape:

- Se stabilește problema sau tema centrală;
- Cele 8 idei secundare sunt trecute în jurul temei centrale, urmând ca apoi ele să devină la rândul lor teme principale, pentru alte 8 flori de lotus.

Pentru fiecare din aceste noi teme se vor construi câte alte 8 idei secundare. Astfel, pornind de la o temă centrală, sunt generate noi teme de studiu pentru care trebuie dezvoltate conexiuni și noi concepte.

Avantaje:

tehnica florii de lotus stimulează și dezvoltă capacități ale inteligenței lingvistice, ale inteligenței interpersonale, ale inteligenței intrapersonale, ale inteligenței sociale.

c. METODE DE REZOLVARE DE PROBLEME PRIN STIMULAREA CREATIVITĂȚII

Explozia stelară:

Este o metodă nouă de dezvoltare a creativității, similară brainstorming-ului. Începe din centrul conceptului și se *împrăștie* în afară, cu întrebări, asemeni exploziei stelare. Scopul metodei este de a obține cât mai multe întrebări și astfel cât mai multe conexiuni între concepte.

Etape:

- Colectivul se poate organiza în grupuri preferențiale;
- Grupurile lucrează pentru a elabora o listă cu cât mai multe întrebări și cât mai diverse;
- Se scrie ideea sau problema pe o foaie de hârtie și se înșiră cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. Un bun punct de plecare îl constituie cele de tipul: *Ce?*, *Cine?*, *Unde?*, *De ce?*, *Când?*. Lista de întrebări inițiale poate genera altele, neașteptate, care cer și o mai mare concentrare;
- Comunicarea rezultatelor muncii de grup;
- Evidențierea celor mai interesante întrebări și aprecierea muncii în echipă;
- Facultativ se poate proceda și la elaborarea de răspunsuri la unele dintre întrebări.

Avantaje:

Este o modalitate de stimulare a creativității individuale și de grup. Organizată în grup, metoda facilitează participarea întregului colectiv, stimulează crearea de întrebări la întrebări, așa cum brainstorming-ul dezvoltă construcția de idei pe idei.

Cubul:

- este o tehnică utilizată în munca de grup și se folosește în cazul în care se dorește explorarea unui subiect, a unei situații din mai multe perspective;
- se oferă astfel elevilor posibilitatea de a-și dezvolta competențele necesare unor abordări complexe și integratoare;
- etape:
  - Realizarea unui cub pe ale cărui fețe se notează: *descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează*.
  - Anunțarea temei pusă în discuție;
  - Împărțirea elevilor în șase grupe, fiecare urmând să examineze topica aleasă din perspectiva unei *fețe* a cubului, astfel:
    - Descrie: culorile, formele, mărimile etc.
    - Compară: Ce este asemănător și ce este diferit?
    - Asociază: La ce te îndeamnă să te gândești?
    - Analizează: Spune din ce este făcut, din ce se compune etc?
    - Aplică: Ce poți face cu el? Cum poate fi folosit?
    - Argumentează pro sau contra. Ia atitudine și listează o serie de motive care vin în sprijinul afirmației tale.

Institutor,
BAN ANA-MARIA
Liceul Pedagogic „Dimitrie Țichindeal”, Arad

Bibliografie:

1. Bocoș, M., *Instruire interactivă*, Cluj-Napoca, Editura PUC, 2002.
2. Chiș, V., *Pedagogia contemporană. Pedagogia pentru competențe*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2005.
3. Herlo, Dorin, *Metodologie educațională*, Arad, Editura UAV, 2002.
4. Ilica, A., *Comunicare și lectură*, Arad, Editura UAV, 2005.

ROLUL EXCURSIEI ÎN CUNOAȘTEREA VALORILOR COMUNITĂȚII

1. Rolul școlii în formarea și dezvoltarea comunității

„Întreaga viață este o școală” afirma J.A.Comenius, iar Nicolae Iorga susținea că „învățat este omul care se învață neconținut pe sine și învață și pe alții”. Școala este instituția indispensabilă unei comunități sănătoase, puternice, bine ancorată în contextul social, politic, economic și cultural al timpului său. Slujitorii școlii, în calitate de educatori și instructori ai societății, prin activitățile școlare, și nu numai, trebuie să-i sensibilizeze pe copii să cunoască, să-și însușească și să aprecieze valorile culturii naționale și universale, morale, civice, sociale, istorice, religioase, etc.

2. Excursia documentară – mijloc de realizare a acestor deziderate

În acest sens propun să urmărim un traseu turistic în județul Arad, văzut prin ochii unui copil, și impactul pe care l-a avut, impact cu mare încărcătură informațională, dar și de precizare, fixare, consolidare și valorificare a cunoștințelor dobândite la clasă.

Traseul : Arad – Păuliș – Șiria - Șiria Cetate – Feredeș – Arad

Jurnalul unei excursii

Păuliș: *Am pornit într-o dimineață blândă de toamnă. Din autocar am observat că ne îndreptăm spre locul de unde, numai ce răsărise soarele. Pe bornele kilometrice am citit numele localităților de pe traseul pe care ne aflăm. Ne-am oprit la Monumentul Eroilor celui de-al doilea război mondial, despre care am citit în clasă – este vorba despre Monumentul de la Păuliș.*

Foarte emoționați, în răcoarea dimineții, am păstrat un moment de reculegere, am așezat pios câteva fire de flori. Am pornit mai departe.

Ghioroc: *Străbătând drumul spre Ghioroc am observat holdele semănate cu grâu, a căror firicele gingașe ne spuneau parcă să fim încrezători, buni și înțelepți. Porumbul își dăduse roada, iar frunzele late și aspre cântau mulțumite. Am văzut depoul tramvaielor electrice și am aflat despre importanța lor și despre „săgeata verde”, despre denumirea cartierului din Arad, Podgoria, unde era ultimă stație a acestui trenuleț electric ce lega Podgoria din județ de municipiul Arad. *Linia orizontului spre câmpie, spre dealuri și mai departe pe crestele munților sprijinea cerul. Viile, aliniate pe spaliere în dreapta drumului, își dăduseră și ele fructul dulce, iar pomii se dezbrăcaseră și ei de frunze. Așteptau mângâierea ultimelor raze de soare.**

Am poposit câteva clipe pe malul lacului artificial de la Ghioroc, cu apă liniștită în care se oglindeau uscatele frunze ale trestiiilor.

Șiria: *În față, apropiindu-ne de Șiria, se zărește culmea Zărandului care face contact direct cu câmpia, fără intermediul dealurilor. Șiria, atestată documentar încă din secolul al XIV-lea, este așezată la poale și pe pantele terasate, fiind una din cele mai pitorești așezări din județul nostru.*

Deasupra Șiriei se văd zidurile cetății, ridicate în secolul al XIII-lea. Ne-am îndreptat spre cetatea ce străjuie Șiria (Serena), locul luminii, cum spun documentele. De sus am observat împrejurimile. Am fost foarte emoționați de atingerea zidurilor cetății încărcate de istorie. Partea cea mai veche a cetății, donjonul (turnul pătrat) se află și azi în picioare.

Cetatea a fost sub stăpânirea lui Iancu de Hunedoara și a fiului său, Matei Corvin. În 1514 cetatea este cucerită de cetele țărănești ale lui Gheorghe Doja. În perioada 1599-1600 fortăreața este ocupată și apărată de trupele lui Mihai Viteazul. Între anii 1607 – 1683 ea este sub stăpânire otomană. Declinul cetății are loc în 1784, când austriecii o distrug spre a nu fi ocupată de răsculații lui Horea. Alături, releul înalt de 150 m așezat pe uriașa bila de oțel, ne-a impresionat de asemenea. Din loc în loc, pe cărare am observat piatra dură a temeliei dealului ce exprima „tăria și puterea“, fundația temeinică a acelor locuri.

Sub cetate (la poale) se află Castelul BOHUȘ, construit în prima jumătate a secolului al XIX-lea. În castel s-au purtat tratativele legate de capitularea armatei revoluționare maghiare la 13 august 1849. Tot în castel funcționează Muzeul memorial Ioan Slavici, inaugurat în 1960 și expoziția permanentă consacrată compozitorului Emil Monția. În cadrul muzeului există o mie de exponente, documente referitoare la cele două mari personalități. Impresionează faptul că Slavici, clasic al literaturii române, a fost unul din scriitorii cei mai ecranizați. În sfârșit, am intrat sfioși în muzeul memorial al celui ce a fost părintele frumoaselor basme: „Spaima zmeilor”, „Doi feți cu stea în frunte”(citite în prealabil), unde am fost emoționați atingând cu privirea obiectele folosite de marele Ioan Slavici, de ilustrațiile care au prezentat casa unde s-a născut, școala unde a învățat, cărți, manuale, tăblițele pe care s-a scris cu mult înainte. Am aflat despre prietenia lui Ioan Slavici cu Mihai Eminescu, am văzut rotunda masă unde s-a semnat actul de încheiere al revoluției din 1848-1849. Am trecut în sălile muzeului Emil Monția unde am văzut instrumentele muzicale ale marelui compozitor șirian.

Mai erau câteva ore până la lăsatul serii și am hotărât să îndreptăm o rugă de mulțumire lui Dumnezeu și ne-am îndreptat pentru aceasta spre Mănăstirea Feredeul.

3. În loc de concluzii

Excursia oferă copilului posibilitatea de învățare „pe viu” prin venirea în contact direct cu oameni și locuri. Valorificarea acestei trăiri se poate face în diverse forme, oferind, atât profesorului, cât și elevului, posibilități multiple de dezvoltare și satisfacții.

Institutor , MARIA TĂUCEAN,,
Școala Generală „Avram Iancu” Arad

CARACTERUL MULTIDISCIPLINAR AL ORELOR DE LIMBA ROMÂNĂ

Prin caracterul multidisciplinar al obiectului de studiu *limba română* se asigură, pe de o parte, dobândirea de cunoștințe din alte domenii, iar pe de altă parte se realizează dezvoltarea mobilității gândirii, a creativității. Abordând multidisciplinar textele literare, contribuim nu numai la realizarea competențelor lingvistice pe care le cer programele școlare, ci și la îmbogățirea orizontului științific al elevilor.

O posibilă abordare multidisciplinară a unei creații literare la orele de limba română la clasa a IV- a, *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă.

Text suport:

Le-am oferit un text ce conținea date biografice legate de viața și activitatea marelui povestitor (anul nașterii și al morții, anii de școală și localitățile în care a mers la școală, anii publicării lucrărilor sale, anul în care l-a cunoscut pe Eminescu etc.).

Cerințe:

1. Recunoașterea substantivelor proprii și a numeralelor din text. Scoaterea numeralelor și scrierea lor cu litere;

2. La matematică, fiind la unitatea de învățare „Unități de măsură” am cerut elevilor să calculeze pornind de la textul suport: câți ani și câte luni a trăit scriitorul, câți ani a urmat școala din Humulești, câte zile și ore are luna în care s-a născut etc. A doua cerință a fost să alcătuiască ei singuri astfel de probleme plecând de la text.

La limba română eram la unitatea de învățare „Copilăria,” iar la educație civică la „Drepturile copiilor.” Următoarea activitate s-a desfășurat pe grupe.

Text suport: Citate din „Amintiri” în care se prezentau pozițiile diferite ale celor doi părinți în legătură cu educația lui Nică.

Cerințe:

1. Să recunoască personajele cărora le aparțin vorbele din citatele date;

2. Să așeze pe două coloane punctele de vedere ,argumentele și atitudinile celor doi părinți față de școală;

3. S-a organizat o dezbatere pe tema „Drepturile copiilor la educație” sub forma unui interviu luat de un membru al echipei celorlalți membri, ocazie cu care elevii au putut să-și exprime propriile păreri (pro sau contra). Pentru a cunoaște toată clasa părerile colegilor lor „reporterii” au prezentat oral opiniile membrilor echipei, aceasta fiind și o bună ocazie pentru un exercițiu de transformare a vorbirii directe în vorbire indirectă.

4. Trei echipe au alcătuit un scurt reportaj despre scriitor, folosindu-se și de materialul biografic primit anterior. Celelalte trei echipe au scris un scurt reportaj despre țăranul Creangă, cel care nu a urmat școala, ci a rămas în satul său urmând sfaturile tatălui său. Cu această ocazie am solicitat și imaginația elevilor și am punctat rolul școlii în viața unui om.

5. Elevii alcătuiesc, în scris, pe grupe un dialog între cele patru personaje ale „Amintirilor”: Smaranda, Ștefan, David Creangă, Nică. Fiecare elev își va asuma rolul unui personaj și vor dialoga pe tema mai sus menționată „Școala”. Vor prezenta dialogurile în fața clasei sub forma unui joc de rol.

Îl vom însoți pe Nică în drumul său, pe la toate școlile pe la care s-a perindat și astfel vom face trecerea spre ora de geografie. Elevii vor identifica pe hartă toate localitățile în care Nică a fost la școală și le vor marca pe o hartă pe fișele lor. Vor recunoaște formele de relief, ape, orașe pe care el le străbate în drumul său.

Text suport: Se pornește de la un citat în care Creangă descrie viața câmpenească în comparație cu cea de la munte. „N-aș trăi pe la câmpie..... Halal pe la noi.....Ape limpezi, vara umbră și răcoare....”.

Cerințe:

1. se vor stabili pe două coloane diferențele de climă dintre cele două zone, așa cum apar ele menționate în text;

2. se va organiza un joc în care elevii pornind de la informațiile oferite de textul lui Creangă și de cele primite în orele de geografie, vor alcătui pe grupe un buletin meteorologic. Vor prezenta buletinul în fața clasei și se vor folosi și de niște jetoane cu fenomenele meteorologice.

Învățător,

GABOR LUMINIȚA,
Colegiul Național „Elena Ghiba-Birta” Arad

INTERCULTURALITATEA

CONDUITE INTERCULTURALE: SĂRBĂTORIREA HALLOWEEN – ULUI LA COLEGIUL NAȚIONAL „ELENA GHIBA BIRTA” ARAD

Procesul educației interculturale este un proces complex, bazat pe cunoașterea și înțelegerea diferențelor culturale, a istoriei și contribuției diferitelor grupuri socio-culturale. Privit din această perspectivă, rolul școlii este să ajute copilul să înțeleagă lumea în care trăiește, o lume bazată pe interdependență, să-l ajute să se informeze despre alte realități (ce știe el despre alte culturi și alte stiluri de viață), să vadă pozitiv diferența (propria noastră cultură este un amestec de diferențe). *Pentru a cunoaște cultura altora, trebuie să avem o abordare personalizată, dinăuntru, printr-o proiecție empatică.* În acest spirit s-a derulat sărbătorirea Halloween-ului la Colegiul Național „Elena Ghiba Birta”.

Halloween-ul este o tradiție „împrumutată” din cultura anglo-americană. Numele de Halloween sau Hallowe'en provine de la o sărbătoare celtică : „All Saints' Day” sau „All Hallows” (Ziua tuturor sfinților). Noaptea dinaintea acestei zile a fost numită „All Hallows'Eve” (Ajunul zilei tuturor sfinților), apoi Halloween. Se crede că în acea noapte spiritele celor morți, alături de spiritele răului, se întorc pe pământ și singurul remediu împotriva lor sunt costumele înfricoșătoare și bostanii.

Astăzi în Marea Britanie este un prilej de bucurie, copiii cioplesc dovleci și pun o lumânare înăuntru. Se îmbracă cu costume cât mai înfricoșătoare și bat la uși zicând „Trick or Treat”. Dacă ușa nu li se deschide, aruncă cu roșii, ouă și alte alimente în ea. Dacă gazda îi primește și le dă bomboane, casa respectivă va fi ferită de primejdii și duhuri necurate. Astfel, potrivit tradiției, copiii se adună pentru a alunga spiritele răului, trezite de Halloween (31 Octombrie).

Obiceiul acesta se aseamănă, în parte, cu vechiul obicei al romanilor, din unele zone, de a sculpa cu grijă dovleci în care să aprindă lumânări pentru a alunga spiritele rele.

La orele de limba engleză elevii au aflat despre Halloween, astfel că ei au putut să-și pregătească măști și costume adecvate și să-și imagineze întâmplări pe care să le redea în compuneri și desene.

Este o tradiție la Colegiul Național „Elena Ghiba Birta” ca la sărbătoarea de Halloween să participe mulți elevi, însoțiți de părinți și profesori. „E un prilej de distracție, dar și de cunoaștere a obiceiurilor și tradițiilor specifice culturii și civilizației americane” afirma prof. Emilia Păcurar. „Concursurile organizate au fost interesante, iar la sfârșit s-au acordat diplome pentru cele mai frumoase costume, cele mai bune povești de groază, cei mai artistici dovleci, dar și celei mai talentate perechi la înfășuratul mumiei.”

Acțiunea s-a desfășurat la nivel de școală, ciclu și pe clase. La ciclul primar a avut loc o paradă a costumelor, expoziție de desene și de dovleci. Ține de măiestria profesională prezentarea, organizarea unei astfel de acțiuni și valorificarea valențelor ei educativ-formative.

Activitatea școlară de la clasa a III-a B s-a desfășurat, în ziua sărbătoririi Halloween-ului, crosscurricular, pentru a cunoaște tradițiile altor popoare, a le analiza, a prelua ce e pozitiv și a le dezvolta.

La ora de limba româna, pornind de la substantive ca: vrăjitoare, fantome, bunătate, răutate, castel, magie, dovleac, ș. a., s-au alcătuit propoziții, apoi compuneri, în care vrăjitoarele au apărut ca simbol al răului. În unele compuneri s-au înfruntat Răul cu Binele (ca în basme). Aceste întâmplări educă elevii în spiritul curajului și le arată că binele învinge întotdeauna. Elevii trebuie să cunoască și Binele și Răul ca să poată alege. Prin realizarea unor astfel de compuneri, creativitatea copiilor se dezvoltă prin aportul intelectual, afectiv, motivațional pe care-l aduce în activitate ca și prin eforturile personale. Dacă îți pui la lucru mintea și mâinile, dacă adaugi puțin suflet, multă imaginație, răbdare și atenție, te vei minuna singur de realizarea ta. Vei constata ce priceput ești. Iată o astfel de compunere realizată de Vlasiu Corina.

Halloween

În noaptea de Halloween două fete curajoase se plimbau pe lângă casa bântuită.

- Lara, chiar crezi că această casă-i bântuită de fantome? Oare e bine să ne plimbăm pe aici la ora aceasta?

- Păi...ce poate să se-ntâmple?!?

- Uuuu...! se auziră niște sunete sinistre.

- Ai auzit? întrebă speriată Rosie.

Și...cele două s-au trezit înconjurate de monștri și fantome înfricoșătoare.

- Fugi! strigă Lara.

- Ce ai zice, să fugim spre casa bântuită?

- Nu! Este bântuită, de ce crezi că i se spune Casa Bântuită?

Ca Rosie, fata cea mică, să nu se sperie, Lara îi făcu pe plac. Vâdate de fantome și monștri, au fost întâmpinate de vrăjitoarea cea rea. Când au vrut să intre în casă, auziră:

- Credeți că puteți scăpa de monștrii și fantomele mele? Să nu vă imaginați așa ceva, spuse vrăjitoarea.

- Fugi! strigă Lara.

Și atunci Lara se trezi. A fost doar un vis sinistru!

După prezentarea câtorva compuneri, ora a continuat cu jocurile de rol care activează copiii din punct de vedere cognitiv, afectiv și acțional, punându-i în situația de a interacționa. În joc se asigură și un autocontrol eficient al conduitelor și achizițiilor. Unii au interpretat rolul fantomelor, alții al vrăjitoarelor (cei costumați în vrăjitori). Elevii au fost liberi să interpreteze faptele așa cum au dorit, să-și imagineze povești și întâmplări și să le expună într-un mod personal. Aceasta vizează dezvoltarea imaginației și gândirii acestora, formarea deprinderii de a-și ordona logic ideile, de a le dezvolta, de a crea, contribuind astfel la formarea personalității copiilor. Comunicarea prin limbaj, în cazul jocurilor de rol a fost completată prin mimică și gesturi. La sfârșitul orei s-a reliefat faptul că omul trebuie să lupte pentru triumful binelui asupra răului.

La ora de educație plastică elevii au realizat desene pe tema Halloween-ului. Creațiile lor se bazează mai ales pe imaginație și intuiție; prin linii și culori și-au exprimat gândurile, realizând imagini artistico-plastice. Prin analiza lucrărilor colegilor se dezvoltă capacitatea de a-i înțelege pe ceilalți și se realizează dezvoltarea spiritului critic (în aprecierea desenelor).

La ora de educație civică s-au acordat diplome pentru cele mai reușite compuneri, desene, măști, costume și dovleci, care au fost alese democratic de către elevi, argumentându-se fiecare alegere. Tot la ora de educație civică s-au pus în discuție probleme ca: Există vrăji? Dar vrăjitoare? Se poate transforma lumea fără a exista niște cauze reale și o motivație pentru ceea ce se întâmplă? Prin problemele puse spre dezbateri am dorit să-i sensibilizez pe elevi să analizeze atent fiecare situație (desen, costum, povestire) spre a avea o atitudine corectă față de cei din jurul lor, spre a le crea o gândire logică axată pe analiză și sinteză și pentru a interveni într-o situație ce poate apărea și a-și susține punctul de vedere cu argumente logice.

Elevii au participat cu interes la aceste acțiuni, care contribuie la dezvoltarea personalității lor. Au fost și cazuri izolate de elevi care au refuzat să vină la școală în acea zi, considerând activitatea împotriva

orientării lor religioase. *În acest sens am solicitat opinia d-nei Costea Felicia care predă religia la elevii neoprotestanți:*

„Halloween este o sărbătoare păgână, ținându-se în cinstea unor vrăjitoare sau monștri, ceea ce vine în contradicție cu cuvântul lui Dumnezeu. Dacă noi ne creștem copiii cu astfel de idei și dorințe de a practica și a crede în ceea ce Dumnezeu urăște, mă întreb ce societate vom construi?

În Cartea Deuteronom la capitolul 18, versetele 10-12 suntem avertizați: *...nimeni să nu fie care să vestească viitorul sau vrăjitor ... nimeni să întrebe pe cei ce cheamă duhurile ... nimeni care să întrebe pe morți; căci oricine face aceste lucruri este o urâciune înaintea Domnului.*

Se spune că este o sărbătoare păgână, dar nu și satanică, dar cum o putem numi când ea contravine cu legile și poruncile lui Dumnezeu? Tot ce nu vine de la Dumnezeu este fără discuție de la satan, pentru că nu sunt mai multe căi decât două: una pro și una contra lui Dumnezeu. Atenție la ceea ce credem sau ce-i lăsăm pe copii să creadă, pentru că de aceasta depinde viitorul lor și implicit al națiunii noastre.”

Pentru că marea majoritate a elevilor sunt ortodocși am consemnat și părerea unui preot, M. S., care este următoarea:

„Ziua de Halloween nu o socotesc o sărbătoare, nu face parte din tradiția Bisericii Ortodoxe, nu are nici o legătură cu vreo practică creștină din demersul veacurilor creștine. Poate fi o fantezie sau ceva necurat, seamănă cu o atitudine avută de unii farisei pe vremea Mântuitorului care necunoscându-I puterea dumnezeiască se exprimau: *Cu domnul demonilor scoate pe Demon*, - atunci când vindeca un demonizat.

Duhurile rele există, ele pot stăpâni și pe oameni, ele pot fi alungate prin vindecare – care este un act divin – uman și eclezial realizat între: voința omului de a se vindeca și Dumnezeu; credința în Dumnezeu și încrederea în vindecare; puterea tămăduitoare a Creatorului prin Iisus Hristos și Duhul Sfânt; biserica-loc al comunicării, unde se revarsă harul divin. Cred că aceste principii ar trebui valorificate în rândul tinerilor de astăzi.”

Deschiderea spre altul, spre neobișnuit, spre străin este dificilă.

Sărbătorirea Halloween- lui în școala noastră nu a fost nici concepută, nici realizată ca o îndepărtare de valorile și identitatea noastră culturală, ci ca un mod de a ne apropia de altul, având curajul de a experimenta și altceva „diferit”. Obiceiurile noastre, modul de gândire, stilul de a fi este răspunsul pe care noi îl dăm

lumii. Există însă și alte realități care nu sunt nici mai bune, nici mai rele, ci doar diferite.

Consider că așa cum s-a desfășurat activitatea, cu accent pe dezvoltarea creativității, a deprinderilor artistico-plactice, dezvoltarea spiritului democratic contribuie la formarea și educarea interculturală a elevilor.

Învățător,
POPA LIVIA ,
Colegiul National „Elena Ghiba Birta” Arad

HĂRTEPUL

Sărbătorile Crăciunului împreună cu obiceiurile lor, ocupă un loc deosebit între celelalte obiceiuri tradiționale, datorită amplitudinii lor. Repertoriul lor bogat cuprinde: colindele, jocurile mimice și cu măști, jocurile dubașilor, deplasările prin sat și poposirea la casele gospodarilor.

Obiceiurile folclorice ale copiilor din cadrul sărbătorilor de iarnă prezintă de fiecare dată capacitatea acestora de înțelegere și de redare, concepția lor, prin care au posibilitatea de a-și manifesta preocupările și personalitatea specifică. De-a lungul timpurilor, în cadrul acestor obiceiuri fantezia copiilor a știut să creeze mereu noi modalități de exprimare.

În intervalul 23 decembrie-7 ianuarie, există o serie de obiceiuri străvechi de factură precreștină având un evident conținut laic, adaptate și uneori chiar suprapuse sărbătorilor religioase. *Unul dintre cele mai vechi obiceiuri, Hărtepul, se mai păstrează și azi în comuna Tauț, județul Arad, cuprinzând momente de teatru religios și încheindu-se cu o orăție populară.*

Cuvântul „*hărtep*” vine prin deformare de la „*harțan*”, ostaș care începe o harță, obiceiul prezentând de fapt cearta crailor și a îngerului cu împăratul Irod.

Acest obicei se desfășoară începând din seara de Ajun. Copiii au o costumație specifică: haine albe, cu semnul crucii pe piept (de giec) pe care le-au împrumutat de la biserică și coifuri din carton, împodobite cu stelute din staniol.

Hărtepul se desfășoară sub forma unei piese de teatru, cu roluri dinainte știute, costumație specifică și alte obiecte necesare cum ar fi: o sabie (Irod), o cruce (îngerul), o ladă mare (ieslea) și o cutie (piuă) unde copiii își pun banii adunați. Lada are forma unei biserici, este ornamentată cu stelute colorate și o cruce mare din carton.

Dacă la întrebarea: „*Slobod îi cu Hărtepul?*” li se permite intrarea-n casă, copiii își ocupă locul specific, încep să colinde și să recite versurile care au un conținut atât laic cât și religios.

Hărtepul se încheie cu orații adresate gazdei prin care copiii îi cer acesteia darurile, în versuri pline de umor. După ce primește darurile, ceata își continuă deplasarea prin sat, neuitând de oficialitățile din acea localitate. Bani și darurile primite se împart în mod egal între membrii cetei hărtepului.

ORAȚIE:

IROD: Să trăiți, boieri, cu bine
Să m-ascultați și pe mine!
Ei v-au zis și mai cu coarne
Numa' să le treacă de foame
Eu vă zic că nu-s flămând
Dar tot pită am în gând.

Când mă gândesc la cârnaț...

TOȚI (strigând): Cârnaț! Cârnaț!

IROD: Tăceți, că și voi căpătați!
Dar un dărab de clisă moale?

TOȚI: Vai, cum ne-ar tomni la foale!

IROD: De ne-ar da și traista popii
Nu s-ar mânیا nici potropopii.

TOȚI: Nici vlădica!”.

Nu putem lăsa ca aceste sfinte frumuseți să se piardă în timp. Avem datoria de a le transmite generațiilor care vor urma, făcându-le să înțeleagă că ele răsfrâng ca o oglindă fidelă trecutul neamului nostru.

Studiul folclorului ne arată că, în mod indubitabil, teme noi se nasc sub ochii noștri și vor continua să se nască atâta vreme cât în colectivitate, creația nu va avea un caracter individualist ci va fi făcută în condițiile unui permanent spectacol public.

Institutor,
CORNELIA FIZEDEAN,
Școala Generală „Aurel Vlaicu”

ALTERNATIVE EDUCATIONALE

CORESPONDENȚA ȘCOLARĂ, O PUNTE ÎNTRE INIMI

Corespondența școlară este una din tehnicile Freinet prin care se realizează strânse legături între colective de elevi și dascălii lor, schimburi școlare ce deschid ferestre spre cunoaștere, viață și autoeducare.

Elevii clasei a - II a A de la Școala Generală Aron Cotruș Grădiște din Arad, sub îndrumarea mea au realizat prima lor corespondență școlară cu prietenii lor din clasa a II a B de la Școala cu clasele I-VIII nr. 18 din Timișoara, a d-nei învățătoare Șiclovan Luminița. Fiecare corespondență a cimentat în timp o colaborare foarte bună a celor două colective de elevi și, implicit a doamnelor învățătoare care i-au îndrumat, clădindu-se astfel și o bază de utilizare pedagogică prin: *pliante* cu diferite teme (Cum să ne păstrăm sănătatea, Primăvara o sărbătoare a naturii), *portofolii* (Orașul meu natal), o casetă video și 2 albume foto.

Copiii și-au dorit mai mult decât o corespondență. Ea a oferit și prilejul unor întâlniri de neuitat între acești elevi. Dornici de a-și cunoaște colegii, școala unde învață și orașul în care locuiesc, elevii din Arad au acceptat invitația de a merge la Timișoara. Timizi la început, copiii s-au împrietenit repede jucându-se dar și întrecându-se în istețime și cunoștințe pe tema „Orașul meu”, folosindu-se reciproc de cele două portofolii realizate pe parcursul corespondenței. Animați de bucuria cunoașterii, au încheiat întâlnirea la școală în ritm de dans, cântec și poezie. Colegii din Timișoara i-au uimit printr-un frumos program artistic, arădenii luând contact cu obiceiuri și tradiții specifice zonei. Excursia s-a încheiat cu vizitarea centrului Timișorii și a Muzeului Bănățean.

Correspondența școlară care a continuat în decursul anului a stimulat competiția între cele două colective, precum și dorința de a se revedea. Astfel, prietenii timișoreni ne-au vizitat școala și orașul. Colegii lor i-au provocat la un concurs de desene unde și-au pus la încercare imaginația creatoare și talentul de mici pictori. După realizarea expoziției și vizitarea școlii și a orașului Arad, elevii și au petrecut o parte din zi în mijlocul naturii în Parcul dendrologic de la Macea.

Prin această corespondență s-a realizat o punte între inimile acestor elevi, s-au deschis orizonturi noi de cunoaștere și s-au clădit sentimente frumoase.

Învățător,
MOȘ GABRIELA, Școala Generală
„Aron Cotruș” Grădiște, Arad

STUDII

DESPRE COMUNICARE ÎN REUȘITA ACTULUI PEDAGOGIC

Cu toții emitem semnale, informații, întâmplător sau voit. Aceasta presupune existența unui emițător și a unui receptor (destinatar).

Orice comunicare poate fi privită printr-o serie întregă de interrelaționări între memoriile, vocabularele, imaginațiile și percepțiile aflate în joc.

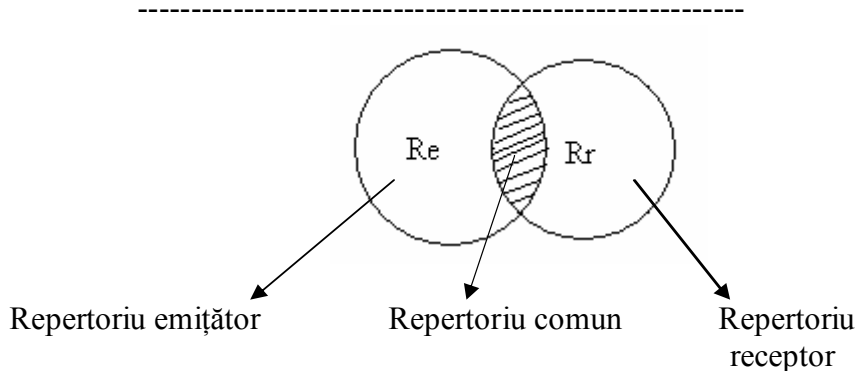
Comunicarea în psihologia socială apare în două sensuri:

- *comunicarea de masă* unde informația este produsă de o singură sursă și este susceptibilă de a fi transmisă unui public oricât de mare (prin rețeaua mass-media de exemplu). Observația ce se poate face în acest caz este că lipsește feedback-ul imediat al mesajului, iar persoanele ce-l receptează constituie o masă dispersată fără a constitui un grup social;
- *comunicarea ca relație interpersonală* directă se înscrie într-un grup conturat de membrii (de exemplu clasa de elevi) ce se află în contact direct, conexiunea inversă putând să funcționeze continuu.

Comunicarea umană se studiază pentru că este necesară și aplicabilă oricărui colectiv pentru că astfel de studii oferă date despre eficiența comunicării și implicit despre cea a rezultatelor obținute.

În studiul comunicării se poate pleca de la schema:

codare   mesaj   decodare
EMIȚĂTOR-----RECEPTOR

Comunicarea presupune un cod interiorizat comun care este limba la care se adaugă în mod curent mijloacele de comunicare nonverbale. Un exemplu în acest sens este: din comunicarea unei emoții numai 7% se realizează prin canal verbal, 55% prin cel vizual și 33% prin cel paralingvistic (tonul vocii, ritm, accent, pauze).

Analiza calitativă a mesajelor scoate în evidență:

- într-un grup funcțional (cum este clasa) este necesară o informație operațională referitoare la modul de executare a sarcinii și o informație de motivare ce urmărește să asigure integrarea individului și/sau grupului în sarcinile și țelurile unității mai mari (școala, societatea);
- actele comunicative urmăresc să informeze dar totodată să influențeze, ca de exemplu influențe ce determină individual să se conformeze cerințelor sau așteptărilor altor persoane;
- fiecare cuvânt sau secvență verbală prezintă un înțeles, un conținut noțional, dar și o rezonanță afectivă;

Astfel se face distincția între aspectul denotativ, respectiv conotativ al mesajului.

„Noua educație trebuie să se sprijine pe a învăța să cunoști, a învăța să faci, a învăța să trăiești alături de ceilalți, a învăța să existe” (J. Delors, 2000).

Se poate realiza acest tip de educație fără o bună comunicare? Nu! Procesul de predare-învățare poate fi considerat ca o formă specifică de comunicare. Se poate afirma că, în școală, principala modalitate de asigurare și educare a relației comunicative este reprezentată de limbaj. În instruirea și educarea elevilor, pentru formarea personalității lor, pentru pregătirea viitoare de participare la viața socială este deosebit de importantă dezvoltarea exprimării orale și scrise, dezvoltarea limbajului.

Școlarul mic pătrunde în lumea cunoașterii, împins de curiozitate. Această atracție spre cunoaștere apare diferențiată ca intensitate, dar se dovedește foarte sensibilă la stimuli. Exprimarea corectă constituie unul

dintre instrumentele de bază ale muncii intelectuale, fără de care nu poate fi concepută evoluția și rezultate superioare.

Reușita actului pedagogic e dată, în mare parte, de succesul actului de comunicare. O importanță deosebită în reușita acestuia o reprezintă cunoașterea de către dascăl a fiecărui elev pe care îl modelează încă din primele săptămâni de școală. Cunoscându-și elevul, învățătorul / institutorul, va putea ține seama de particularitățile de receptare ale acestuia: cunoștințe anterioare acumulate la grădiniță, în clasă, cunoștințe personale, particularitățile psihologice de vârstă (privitoare la capacitatea de înțelegere, motivații, efort voluntar), de contextele culturale locale sau de viață ale copilului. Prin activitățile desfășurate cadrul didactic va asigura accesul elevilor la tipurile variate de comunicare, stimulându-le activitatea verbală, ajutându-i să comunice prin practicarea limbajului oral, a celui scris, în cadrul competențelor studiului limbii române: citirea, scrierea, exprimarea scrisă, studiul structurilor lingvistice și utilizarea expresivă a limbii.

Insistarea asupra dezvoltării competențelor elementare de comunicare orală și scrisă a copiilor, precum și pe structurarea la elevi a unui sistem de atitudini și motivații, va duce la încurajarea și sprijinirea studiului limbii române, precum și la formarea, la elevi, a deprinderii de civilizație a comunicării, dezvoltând armonios personalitatea în devenire a micilor școlari, din punct de vedere atitudinal și comportamental.

Bibliografie:

1. Anton, I., *Comunicarea educațională*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” Arad, 2003
2. Flueraș, V., *Paideia și gândire critică*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003
3. Barbu M., *Metodica predării limbii și literaturii române- învățământul primar*, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova 2003

Institutor,
MARIANA CRIȘAN, Liceul Pedagogic Arad
Psiholog, ROXANA MAIER

DEZVOLTAREA GUSTULUI PENTRU LECTURĂ LA ELEVII CICLULUI PRIMAR

Motto:

„O națiune care nu citește, rămâne în inferioritate fără de creație, fără sensibilitate pentru linie și rază, fără pasiunea pentru gând și frumusețea de sus. Cartea este un tonic, miracol și eternitate.”

(T. Vianu, 1947)

În zilele noastre accesul la informație se poate face atât de ușor cu ajutorul calculatoarelor. Fără să mai fi nevoit să alegi din raft cartea de care ai nevoie sau să alergi la cea mai apropiată bibliotecă, dacă ai la îndemână un calculator și ești și fericitul posesor al unui abonament la internet, accesul la informație poate fi nelimitat. *Și atunci de ce să mai citești o carte? De ce să ne îndemnăm copiii, elevii să citească?*

Deși posibilitățile unui calculator sunt foarte mari și acaparatoare, *emoția citirii unei cărți nu poate fi înlocuită cu nimic*. Totuși, simpla lecturare a unei cărți nu e de ajuns. Cadrele didactice, părinții, trebuie să-și găsească timp să asculte părerile copiilor despre cărțile citite, să participe afectiv alături de aceștia la peripețiile eroului principal, asigurând o legătură dintre cele citite și viață. Doar atunci pasiunea pentru citit se poate dezvolta în mod creator și poate deveni o parte din viață însoțindu-ne din copilărie și până în ultima clipă a existenței deoarece „nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților” (Miron Costin).

Prin lectură elevii cunosc viața, oamenii și faptele acestora, își dezvoltă vocabularul și își îmbogățesc cunoștințele despre viața plantelor și

animalelor, despre descoperirile geografice și evenimentele istorice. Cărțile contribuie și la educația estetică, moral-civică a celor mici.

Pentru a putea îndruma și dirija lectura elevilor cadrul didactic ține seama de psihologia vârstei, de treptele de dezvoltare psihosomatică, de trăsăturile individuale ale copilului, respectând principiul accesibilității.

Cartea citită în copilărie se păstrează vie în memorie toată viața, te urmărește pe parcursul vieții și îți dezvoltă personalitatea. Stimularea interesului pentru lectură începe cu clasa I și contribuie la citirea corectă, conștientă și expresivă a elevilor.

Modalități folosite pentru stimularea interesului pentru lectură al elevilor:

După parcurgerea textelor din Abecedar și a altor lecturi potrivite vârstei le-am cerut elevilor:

- să povestească conținutul textelor citite;
- să folosească noile cuvinte și expresii frumoase în alte contexte;
- să adreseze noi întrebări colegilor;
- să reconstituie povești cu ajutorul ilustrațiilor;
- să găsească un alt final unei lecturi citite;
- să dramatizeze un anumit text.

A fost înființată o *bibliotecă a clasei* cu ajutorul elevilor care au achiziționat cărți din diverse fonduri și apoi le-au donat clasei. Bibliotecarul a fost pe rând elevul care obținea cele mai bune rezultate la învățatură într-o anumită perioadă de timp, stabilită de comun acord cu elevii.

Concursurile literare gen „ Cine știe câștigă”, „ Recunoașteți opera, personajul”, dezvoltă spiritul de competiție.

Portofoliile dedicate scriitorilor studiați la clasă au contribuit la creșterea interesului pentru lectură și a dragostei de carte. Ele cuprindeau date biografice și aspecte esențiale din opera lor, desene inspirate din lecturile studiate, capacitățile de comunicare, de cooperare și evaluative ale elevilor, le stimulează dorința de a câștiga întrecerea îndrumându-i să citească mai mult.

Conceperea unor liste de *lecturi suplimentare* recomandate colegilor a fost o altă acțiune realizată cu elevii mei.

Seratele literare dedicate operei lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici, Octavian Goga au avut un rol deosebit în stimularea interesului pentru lectură și i-au familiarizat pe elevi cu opera acestor titani ai literaturii române.

Panoul intitulat „ Prietena mea, cartea!” conținea îndemnul „ Citește! Numai citind mereu creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și de imagini!”(Mihai Eminescu), precum și plicul în care elevii își așezau gândurile și impresiile legate de lecturarea unor cărți și preferințele lor literare. Acest lucru m-a ajutat să cunosc dorințele elevilor mei și să pot orienta și îndruma lectura.

Însemnările lunare despre cărțile citite le-au dezvoltat interesul pentru lectură, iar cuvintele noi reținute au fost integrate în vocabularul activ al elevilor.

Realizarea sarcinilor lecturii ține de pasiunea și dorința învățătorului de a insufla elevilor dragostea față de carte și cuvântul scris, de metodele, procedeele și formele de activitate folosite de acesta, ținând cont că „e mai ușor să cumperi o carte decât s-o citești și mai ușor s-o citești decât s-o înțelegi!” (William Osler)

Învățător,
FILIP VERONICA,
Grupul Școlar „Moga Voievod” Hălmațiu

ARTA DRAMATICĂ ÎN CICLUL PRIMAR

În ciclul primar, teatrul are un caracter instructiv-educativ pentru că ajută la formarea unei conduite demne pentru omul nou, modelându-i personalitatea în funcție de cerințele societății. Totodată îl ajută să înțeleagă rostul și rolul său în această societate, pregătindu-l pentru ziua de mâine. Principalii actori sunt copiii, care vor fi îndrumați de către regizorul lor, învățătorul.

Prima metodă prin care se poate aplica arta dramatică în școală în constituie *jocul de rol*. Acesta presupune, pe lângă citirea pe roluri a unor fragmente sau a unor lecții, și realizarea unor dialoguri între elevi cu diferite subiecte: „La telefon”, „Pe stradă”, „Doi colegi” etc. O formă mai complexă a jocului de rol este reprezentată de dramatizarea unor scrieri literare de mică întindere, de mici scenete sau chiar a unor fabule (*O inspecțiune*, după I. L. Caragiale, *Greierele și furnica*, *Scrisoarea III*, *Păcală* etc.) În aceste cazuri perioada de punere în scenă este mai mare. De aceea se pornește de la citirea și înțelegerea de către elevi a textului propus, precum și a rolului fiecărui personaj.

Se trece apoi la următoarea etapă în care fiecare elev învață replicile propriului personaj, ajungând să se identifice cu acesta. În final, sarcina cea mai mare o revine regizorului, adică dascălului, pentru că el trebuie să unească toate aceste într-o singură scenetă, cu actori, personaje și decorul potrivit. Punctul culminant va fi dat de momentul în care această piesă va fi oferită publicului. El, publicul, poate fi reprezentat atât de colegii mai mici, mai mari, alți copii, iar de cele mai multe ori chiar de părinți.

Fiecare elev va încerca să intre cât mai bine în pielea personajului propriu, gândind, simțind și acționând ca acesta. El va deveni un centru de interes atât pentru public, cât și pentru ceilalți colegi, fapt care îl va determina

să încerce să devină mai responsabil pentru faptele sale. Personajele sale îl vor transpune pe copil în lumea oamenilor mari, plină de probleme și de agitație, pregătindu-l pentru ziua de mâine. Din dorința de a ieși totul cât mai bine, se va naște o cooperare mai strânsă între elevi și dascăl, se vor amplifica relații sociale și se vor descoperi calități care până acum nu au ieșit la iveală. Această muncă în echipă îl va determina pe copil să se implice total în sarcina dată, pentru ca rezultatele obținute să fie pe măsura eforturilor depuse de către toți membrii echipei. Astfel se vor crea legături puternice între acești, legături bazate pe respect, corectitudine, recunoștință. De asemenea, se va institui un puternic respect pentru colegi, pentru aproapele său cât și pentru învățător și pentru învățatură. O latură aparte o constituie *serbările școlare*, atât de sfârșit de an școlar, cât și cele prezentate cu ocazia diferitelor evenimente: *1 Decembrie, 8 Martie, 1 Iunie, Ziua Școlii etc.* În aceste situații mult mai ample, munca și responsabilitățile celor care sunt implicați va fi mult mai mare ceea ce va duce în final la reușita deplină a procesului instructiv-educativ.

În anul școlar trecut, pentru clasa a III-a mi-am propus ca disciplină de studiu *opționalul Teatru școlar*. Am plecat de la premisa că această disciplină ne va ajuta și va sensibiliza acțiunile, faptele și sentimentele noastre de zi cu zi. Astfel am început prin a-mi căuta textele utile acestei discipline, pentru a îngloba cât mai multe situații care apar în viața personajelor. Se știe că scriitorii s-au inspirat în operele lor de cele mai multe ori din viața cotidiană. Am pornit de la *receptarea corectă a mesajului scris* fapt care ne-a ajutat să înțelegem conținutul textului propus. Folosind lectura explicativă am reușit să extragem informațiile de detaliu din acest text, pentru a putea explica cuvintele, situațiile noi care au apărut.

Următorul pas a fost *educarea și stimularea disciplinei corporale*. Prin acest obiectiv, am încercat să sugerez pentru fiecare personaj studiat și modul în care el își interpretează rolul pe care îl deține pe această mică scenă. Exercițiile de respirație, mers, gesturile și mimica personajelor ne-au ajutat să înțelegem pe deplin complexitatea acestui personaj, trăirile și sentimentele de care acesta dă dovadă.

Al treilea obiectiv a fost *interpretarea unor personaje și dezvoltarea gustului artistic pentru creațiile dramatice*. După ce am înțeles rolul fiecărui personaj, acțiunile și trăirile acestora, am încercat să punem cap la cap toate acestea și să dăruim scenei munca și efortul nostru. În afară de acestea am încercat să redăm desfășurarea acțiunilor cât mai exactă folosind și *un decor* adecvat, precum și timpul și spațiul prezentat în piesă. După ce am unit toate aceste mici piese de puzzle, nu ne mai rămâne decât să confecționăm invitațiile și să desfășurăm această activitate într-o încăpere cu mulți spectatori care să aprecieze munca și efortul depus.

Arta dramatică nu trebuie neglijată atât în ciclul primar, cât și în ciclul gimnazial, pentru că ea trezește în sufletul copiilor valențe educative nebănuite și îl face pe învățător să descopere, de cele mai multe ori, calități deosebite care se revarsă din inimile copiilor.

Copii și dascăli, iubiți teatrul, arta care apropie sufletele și le amplifică vibrația!

Învățător,
AVRAM TUDOR,
Școala Generală „Aurel Vlaicu” Arad

Bibliografie:

- Anton Ilica, *Metodica limbii române în învățământul primar*, Editura Multimedia, Arad, 1998
- Anton Ilica, *Didactica generală și Didactica limbii române și a lecturii*, Editura Școala Vremii, Arad, 2004
- Cornelia Stoica, Eugenia Vasile, *Literatura pentru copii*, Manual pentru clasa a XII-a, școli normale, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1994

ÎNCĂ UN PAS DE LA GRĂDINIȚĂ SPRE ȘCOALĂ!

1. Motivația alegerii

Reforma învățământului, definită ca „o schimbare amplă în orientare, structură și conținut” (Dicționar de pedagogie 1979, pag. 388) determină schimbarea finalităților sistemului de educație prin îmbunătățirea tuturor activităților organizate în cadrul procesului de învățământ, începând cu *învățământul preprimar* și continuând cu cel *primar*.

Am pornit de la învățământul preprimar, deoarece la nivelul politicilor educaționale promovate în țările Comunității Europene acestea concep „preșcolarizarea copiilor ca mijloc de promovare a reușitei școlare”.

Am studiat finalitățile învățământului preșcolar: dezvoltarea fizică și psihică normală a copiilor, socializarea copilului și pregătirea acestuia pentru debutul școlarității prin *educarea limbajului*, educația pentru știință, educația pentru societate, educația estetică și educația psihomotorie. Am studiat și finalitățile învățământului primar – unul dintre acestea este însușirea limbii române ca limbaj de comunicare.

Toate acestea se constituie în puncte de întâlnire între învățământul preșcolar și învățământul primar, cu trăsăturile care presupun și demonstrează *continuitatea* în pregătirea copilului pentru viață.

2. Rolul continuității dintre învățământul preșcolar și învățământul școlar în procesul didactic

Vârsta preșcolară și vârsta școlară mică au multe *caracteristici comune, dar prezintă și diferențe.*

Dintre caracteristicile comune ale vârstei preșcolare și școlare mici amintesc:

- dezvoltarea memoriei prin reținerea unor poezii, reguli de joc, ea trecând de la etapa involuntară la cea voluntară;
- dezvoltarea limbajului care privește atât îmbogățirea vocabularului, cât și însușirea structurii gramaticale;
- manifestarea curiozității prin mulțimea întrebărilor puse, cât și prin interesele față de realitatea înconjurătoare.

Aceste caracteristici comune celor două vârste obligă ca în procesul de învățământ să existe o continuitate logică și firească între grupa pregătitoare și clasa I, continuitate facilitată de o colaborare constantă dintre învățătoare și educatoare.

Între caracteristicile celor două vârste există și *diferențe.* La vârsta școlară mică se observă, spre deosebire de vârsta preșcolară, următoarele:

- dezvoltarea pronunțată a mușchilor; creierul se dezvoltă mult, atât ca volum cât și ca structură;
- trecerea de la o atenție spontană, la una voluntară;
- transformarea treptată a memoriei în una voluntară logică și intenționată;
- trecerea gândirii de la cea concretă la cea abstractă.

Aceste diferențe între caracteristicile celor două vârste cer activități diferite în grădiniță față de cele din școală.

Copilul de 5 – 6 ani manifestă o mare forță, agilitate, inteligență, traversând programe educative care-i măresc sensibilitatea intelectual observativă, îl abilitază cu manualități artistice, îi dezvoltă curiozitatea și comportamentul explorator, de protejare și îngrijire a mediului înconjurător.

Cu multă măiestrie pedagogică, educatoarele realizează demersuri didactice în două forme: *activități comune* cu întreaga grupă și *jocuri și activități la liberă alegere*, în funcție de interesele comune pentru un anumit domeniu.

Stimularea dezvoltării copilului de grupă pregătitoare, în funcție de capacitățile și interesele sale, presupune elaborarea unor noi strategii ale învățării pe care să le folosească atât educatoarea cât și învățătoarea, prin cooperare permanentă, pentru selectarea cunoștințelor în funcție de particularitățile de vârstă și cele individuale și în funcție de valoarea formativă a acestora.

Activitățile organizate de învățătoare cu caracter inter și transdisciplinar oferă vaste posibilități de a dezvolta gândirea, de a forma sentimente morale, de a fortifica voința copiilor. Toate activitățile sunt rezultante ale cunoașterii „zestrei” intelectuale acumulată de copil înainte de intrarea în școală, cunoaștere care se preia „din mers”, de la educatoare sau prin activități comune. Preluarea datelor este consemnată cantitativ, dar și nominal pentru a asigura un „debut” favorabil pentru fiecare copil, pentru a-i asigura libertate psihică deplină, un comportament creativ, o siguranță care să-l dispună la dezvoltarea eului său real.

Vom aminti câteva *particularități ale dezvoltării limbajului copilului la intrarea în școală*: *dislalia* cu forme de rotacism (r), fitacism (f, v), nutacism (n,m), etc., *tulburări de vorbire* care se referă la *ritm* (tahilalia, bradilalia, bâlbâiala, logofobia).

Toate se pot elimina cu răbdarea și perseverența învățătoarei prin diferite modalități de lucru: jocuri, discuții, dialoguri, dramatizări. Vital este ca toate acțiunile întreprinse pe linia dezvoltării vorbirii copiilor să aibă un caracter convergent, urmărind progresul realizat de fiecare.

Nu putem neglija nici *continuitatea în activitatea educațională*, având în vedere particularitățile trecerii de la un stadiu la altul în dezvoltarea copiilor.

3. Jocul din grădiniță „fereastră deschisă” activității de învățare din școlaritatea mică

Încă de la vârsta preșcolară, în condițiile jocului cu activitate dominantă, educatoarea mizează pe elemente ale muncii de învățare. Prin urmare, învățătura, dominantă a vârstei școlare, este prezentă în diferite forme și la vârsta preșcolară. Ea izvorăște din necesitatea de a satisface interesul, curiozitatea copilului pentru cunoaștere.

Astfel că preșcolaritatea înregistrează ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualității umane și unele din cele mai semnificative *achiziții cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale în ciclul primar* și chiar mai departe.

De aceea, ca învățătoare, îmi *propun să mențin dinamismul, impetuositatea și expresivitatea vârstei preșcolarelor, acel frează lăuntric permanent* ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ.

Educatoarea formează la copii caracteristici și trăsături noi – interese, abilități, îndemnări, aptitudini, trăsături de caracter și comportament creativ. Toate acestea se realizează cu ajutorul trăirilor *prin jocul didactic*, atât de îndrăgit de fiecare copil.

Jocul, acțiune „distractivă” petrecută între copii este magnific, pentru că promovează manifestarea liberă a acestora în învățare, recurgând de cele mai multe ori la activitatea în grup. Jocul, practicat zilnic de preșcolari, reprezintă cel mai eficient mijloc de formare a noțiunilor de care au nevoie copiii mai târziu, în ciclul primar.

Jocurile de creație învață preșcolarii să se identifice cu diverse roluri socio-profesionale ale adulților, ceea ce reprezintă o foarte mare importanță pentru formarea *eului*, a imaginii de sine prezente și viitoare. Chiar dacă în realitate rolurile copilului nu depășesc stadiul fanteziei îl apropie pe copil de viitoarele roluri profesionale pentru care va trebui să opteze și să ia decizii în viitor.

Jocul, cu multiplele lui valențe, reprezintă cel mai eficient mijloc de transmitere a cuvintelor și de formare a noțiunilor de care copiii au nevoie în clasa I. Jocurile colective, cu dialoguri între copii, îmbogățesc lexicul, educă răbdarea, perseverența, perspicacitatea, atenția, memoria.

Socotim că cele mai sus enumerate reprezintă suficiente argumente pentru care considerăm că activitățile de joc din grădiniță reprezintă „ferestre deschise” spre activitatea de învățare din școală – asigurând procesul continuu în educația permanentă.

O dată cu intrarea copilului în școală se menține și jocul ca activitate ce asigură un echilibru necesar, o continuitate firească între învățământul preșcolar și primar și în același timp o adaptare treptată a copilului la activitatea școlară. Începutul școlarizării va însemna, însă, deplasarea treptată a ponderii jocului spre învățatură. La începutul clasei I, *jocul constituie o formă de învățare dar și un mijloc de relaxare, stimulând interesul și curiozitatea școlarilor.*

Jocul didactic este inclus în sistemul de metode de învățământ cu rezultate deosebite în captarea atenției elevilor și pentru înlăturarea plictiselii, a dezinteresului, făcându-i pe cei timizi să devină activi, curajoși, să capete încredere în capacitățile lor.

Pentru organizarea unui joc didactic trebuie să avem în vedere următoarele cerințe:

- pregătirea jocului;
- organizarea judicioasă a acestuia;
- respectarea momentelor jocului didactic;
- ritmul și strategia conducerii lui;
- stimularea elevilor în vederea participării afective la joc;
- asigurarea unei atmosfere prietnice de joc;
- varietatea elementelor de joc (complicarea jocului, introducerea altor variante).

Desfășurarea jocului didactic cuprinde următoarele momente: introducerea în joc; anunțarea titlului jocului și a scopului; prezentarea materialului; explicarea și demonstrarea regulilor jocului; fixarea regulilor; practicarea jocului de către elevi; complicarea jocului; încheierea (evaluarea conduitei elevilor).

Institutor, STANA ADELA, Grădinița P. P. 19
Învățător, GHENDER RODICA,
Școala Generală „Avram Iancu” Arad

ARC PESTE TIMP

PAGINI UITATE SUB VREMI, PAGINI REDATE VREMILOR!

CLEVETITORII ȘI MESERIA DE ÎNVĂȚĂTOR

(articol publicat în ȘCOALA VREMII, Anul VII, Nr. 8, octombrie, 1936 p. 8-12, *înv. Constantin Dogaru*)

„Sunt mulți cei care cred că a fi învățător înseamnă foarte puțin lucru. Unii apropie meseria noastră de joc. După aceștia, învățătorul intră în clasă, încruntă sprâncenele și liniștea e gata. Lecția începe, iar elevii sunt numai ochi și urechi până la sfârșitul orei.

După alții, neștiința elevilor ar fi un motiv de bună dispoziție pentru învățător care, în contact cu aceste ființe imperfecte, își apreciază desăvârșirea sa. Dacă ar ști aceștia însă, câtă amărăciune înseamnă pentru învățător neștiința elevului său! De câte ori trebuie să bătătoască aceeași cale pentru ca elevul să înțeleagă! Nu să-i spună el c-a înțeles sau să-i reproducă o regulă care, în mod sigur, la sfârșitul orei se va risipi ca fumul în vânt, ci să simtă printr-o intuiție pe care numai cei apropiați de elevii lor o au, că cele învățate au fost înțelese.

Și mai mulți sunt cei care invidiază la învățători multul timp liber de care dispun. Sunt ocupați doar cinci ore, după care nimeni nu-i mai întrebă ce fac. Să fie așa? Școala cere atâta risipă de energie, încât învățătorul abia

ajunge să realizeze multitudinea cerințelor școlii, punând în joc toată puterea sa de muncă și de creație.

Tuturor să le arătăm ce este în fapt meseria de învățător.

Copiii nu sunt așa de docili cum și-i imaginează unii. Prin natura lui, copilul nu se poate fixa prea multă vreme asupra unui singur lucru. Apoi, interesele lui sunt diferite de ale adultului. Prin ceea ce-i învățăm, oricât ne-am strădui, nu satisfacem interesele lui imediate, ci viitoare. De câte ori, nu le spunem copiilor: „Să vedeți voi, când veți fi mari, ce rău o să fie că n-ați învățat de mici.” Și avem convingerea că ne cred *pe cuvânt*. În fapt, nu prea ne cred. Dovadă că nici noi, de la o vreme, nu le mai punem în față asemenea perspective îndepărtate, ci întrebuițăm argumente mai „*actuale*”. De altminteri, chiar dacă ne-ar crede, n-ar putea fi mereu așa cum ne plac nouă.

Având o experiență restrânsă, de multe ori, copilul e îndemnat să considere bun ceea ce îi convine și să deteste ceea ce nu găsește în ființa lui. Vă închipuiți, în asemenea împrejurări, cât de variabile sunt noțiunile lui morale. Excludem pedepsele fizice ca unele ce nu se potrivesc nici cu spiritul vremii, nici cu scopul educației. Ne adresăm în rare cazuri pedepselor morale: admonestarea, izolarea de restul grupului, teme suplimentare etc. Au și ele un rol însemnat, dar nu rezolvă complexe probleme pe care le ridică învățământul de azi.

Soluția stă în personalitatea învățătorului. În sufletul acestuia, copilul va trebui să citească o prospețime continuă, nealterată nici de vicisitudinile vieții, nici de fatalitatea vârstei. De aceea, munca lui este cu mult mai grea decât a altora. Pe câtă vreme, un funcționar, după câțiva ani de carieră, datorită rutinei ajunge să execute aproape mecanic anumite acțiuni și cu cât le repetă de mai multe ori cu atât le execută mai ușor, un învățător nu poate să facă acest lucru. Dacă tinde către automatizare, trebuie s-o evite. Altfel, e mort pentru carieră.

Munca lui este o activitate de creație permanentă, frumoasă, într-adevăr, dar care sapă cu rapiditate și la temelia celui mai robust organism.

Câtă energie intelectuală îți trebuie numai ca să stăpânești o masă de copii! Să-ți împarți mereu atenția în atâtea direcții opuse. Să te concentrezi în același timp asupra cunoștințelor pe care le predai și să fii mereu preocupat de răsunetul pe care l-au avut în sufletele lor, iar cu privirea să urmărești patruzeci de capete, în care pot încolți tot atâtea gânduri contrarii scopului urmărit de tine.

Așa fiind, cinci ore de lucru efectiv nu înseamnă puțin. Și nu știi dacă timpul care urmează muncii învățătorului din clasă, îl reface în întregime pentru ca a doua zi să fie pregătit a-și primi, cu inima deschisă, elevii.

Munca desfășurată în clasă, pentru a da roade, trebuie să fie fructul unui studiu amănunțit pe care învățătorul l-a făcut în prealabil asupra tuturor lecțiilor sale. El știe că fiecare cuvânt al său e literă de evanghelie pentru

copil. De aici, o nemăsurată răspundere de a cerceta mereu, de a se informa precis și conștiincios asupra progreselor realizate de mintea omenească. E. Weber spunea că *adevăratul învățător trebuie să rămână toată viața sa student ; adevăratul pedagog, un om într-o veșnică formare.*”

Cu acestea și cu multe alte greutăți are de luptat învățătorul. Puțini sunt aceia care le cunosc și le înțeleg.

Învățător,
TATIANA TUDUR,
Școala Generală Păuliș

ȘCOALA DE APLICAȚIE (III)

De-a lungul anilor, școala de aplicație a fost un veritabil centru de perfecționare și formare a învățătorilor / educatoarelor din județ. Alături de cursurile de pregătire pentru grade, învățătorii școlii de aplicație susțineau bilunar activități - lecții demonstrative la care participau învățători din oraș și județ (ne amintim ce a fost când s-au introdus la matematică „mulțimile”, câte lecții și explicații au dat învățătorii David Petronela și Bazili Alexandra unor învățători cam derutați).

În toată această perioadă învățătorii școlii de aplicație au fost responsabili ai cercurilor pedagogice din oraș (Bazili A., David P., Iovin I., Mutu M., Șeviciu A., Pascu G., Pașca D.), ceea ce „obliga în plus” la pregătirea activităților și la perfecționarea colegilor din cerc.

Sarcina și îndatorirea de bază a școlii de aplicație era ca învățătorii să se ocupe alături de profesorii de pedagogie (au fost pe rând M. Nedelcu, C. Peter, V. Popeangă, C. Ilica, D. Calomfirescu, A. Marșieu, V. Toma, A. Roman) și de profesorii metodiști de pregătirea profesională și sufletească a elevilor practicanți, viitori dascăli. Și vreau să cred că aceștia au găsit în școala de aplicație, în speță în învățătorii ei pe cei mai apropiați și competenți formatori. Săptămânal se organizau consultații cu aceștia, în care elevii primeau „tema” lecțiilor practice, îndrumări (absolut necesare, având în vedere că lecția practică rămâne „un decupaj” din șirul lecțiilor învățătorului de la clasă) și apoi ne aduceau spre corectare / avizare planurile / proiectele de lecții. Zeci și sute de ore de-a lungul anilor ne-au aplecat asupra acestora, la școală și acasă, aprobându-le și îndreptându-le ca să le aducem „la timp”

spre a fi date mai apoi profesorilor. Faptul că învățătorii școlii de aplicație erau (și sunt) primii în corectarea acestor planuri, dându-și cei dintâi „girul” pentru viitoarele lecții, era o mare responsabilitate, dar totodată, dați-ne voie s-o revendicăm, o mândrie a noastră.

Peste ani, ca inspector școlar, i-am regăsit pe acești elevi ca dascăli prin școlile municipiului și ale județului (chiar ale altor județe unde au ajuns inspectori școlari - în Timiș, Caraș- Severin, Gorj) și am recunoscut și apreciat amprenta școlii de aplicație, pozitivă și productivă, ca pe ceva familiar. Discuțiile cu aceștia despre „școala mentor” reînviuau numele unor profesori și învățători dragi, dovedind încă o dată că școala ce ne-a „crescut” a fost și este mai mult decât o instituție. Și asta în mod sigur pentru că profesia de dascăl se face întâi cu sufletul.

În toți acești ani au fost și au lucrat la școala de aplicație mulți învățători / institutori, unii pentru mai puțini ani, alții pentru o viață. Și cum școală nu există fără dascăli (și elevi bineînțeleș) simt datoria să-i amintesc pe aceia care din toate puterile lor, cu mărinimie, cu dăruire, cu deosebită dragoste au menținut, chiar în hiatusul anilor 1982 - 86, și au crescut prestigiul școlii de aplicație. Conform A. Ilica, sursa citată, preluând și datele din Anuarele Liceului Pedagogic, învățătorii școlii de aplicație au fost:

- în anul școlar 1971 / 72: Constantin Mnerie, Sidonia Dănilă, Felicia Rusu, Maria Popescu, Alexandrina Bora, Ecaterina Kiss, Ileana Iovin, Hilda Kruzsics;
- în anul școlar 1977 / 78: Ecaterina Kiss, Liliana Misarăș, Ana Șeviciu, Margareta Olar, Ileana Iovin, Felicia Rusu, Viorel Binchiciu, Adela Filips, Alexandra Bazili, Lavinia Betea, Teodora Popa, Petronela David, Ioan Miclăuș, Iuliana Bodârlău;
- în anul școlar 1982 / 83, pe lângă învățătorii mai sus numiți, apar: Elena Sferle, Maria Mutu;
- în anul școlar 1987 / 88: Ioan Miclăuș, Viorel Binchiciu, Margareta Ban, Petronela David, Alexandra Bazili, Iuliana Vlaicov, Teodora Popa, Maria Mutu, Ecaterina Kiss, Ana Șeviciu, Ileana Iovin;
- după 1990: Margareta Ban, Viorel Binchiciu, Mariana Crișcoala de aplicație, Petronela David, Cornelia Demian, Nicușoara Dudaș, Edita Filip / Costea, Ileana Iovin, Anca Mica-Prundeanu, Cristiana Mica-Prundeanu, Maria Mutu, Elena Paar, Rodica Popa, Teodora Popa, Ana Șeviciu, Iuliana Vlaicov;
- în anul școlar 2003 / 2004: Pașca Dana, Ban Margareta, Popa Rodica, Avram Carmen, Vlaicov Iuliana, Costea Edita, Iovin Ileana, Mutu Maria, Ban Ana Maria, Pascu Georgeta, Olariu Daciana, Farcaș Lavinia.

Rândurile de față, așa cum spuneam în prima parte a lucrării, s-au dorit a fi un **omagiu adus școlii de aplicație, privită din perspectivă istorică**, din

aceea a fostei eleve practicante (1960-1966) și apoi a învățătoarei la școala de aplicație(1970-2005), Iovin Ileana. Gândurile acestea au izvorât dintr-o datorie față de școala de aplicație și totodată din nostalgia anilor scurși (43) în aceeași școală, ani de istorie vie, încărcăți de fapte didactice și de imagini dragi, de profesori și de elevi, care atestă că „**Preparandia s-a transformat în timp (și școala de aplicație de asemenea - n.n.) dintr-o instituție didactică într-o stare de spirit**”. (A. Ilica).

Institutor,
ILEANA IOVIN
Liceul Pedagogic „Dimitrie Țichindeal” ARAD

GÂNDURI PENTRU UN PRIETEN

Există oameni despre care ți-e greu să vorbești. Greu însă nu pentru că nu ai ce spune, ci pentru că prin modul lor discret de a trăi te obligă la tăcere. Rupi această liniște și îți amintești secvențial clipe ce nici nu credeai că le-ai remarcat. La început de an școlar ne aducem aminte de colegul nostru, învățător Ioan Cosma, care într-o zi ploioasă de mai a ales să trăiască timpul îngerilor: veșnicia. Avea 50 de ani și își desfășura activitatea în cadrul Grupului Școlar Săvîrșin, la clasele I-IV. Își dobândise gradele didactice, iar în ultimii ani fusese delegat ca metodist al Inspectoratului Școlar.

În această calitate a ajuns și la școala noastră. S-a întâmplat un fapt interesant: copiii l-au perceput de la început ca pe un prieten despre care întrebau mereu și știau mai multe lucruri despre dânsul decât era de așteptat. Au avut mai multe ocazii de a-l întâlni. Împrăștia în jur o stare de liniște și înțelegere. Scriem acum câteva din gândurile lor, așa cum au fost ele consemnate în acele zile de mai, poate un înger rătăcit le va duce la urechile prietenului nostru.

MARIUS: Îmi amintesc când domnul Cosma a venit la noi la școală, eram în clasa a II-a. S-a jucat cu noi la tablă. Trebuia să descoperim un cuvânt încurcat: „Iepurașul”.

RALUCA: Era un om înțelept. Ne-a dat multe sfaturi bune și interesante.

TRAIAN: Îmi amintesc odată, când am avut un accident, domnul Cosma m-a luat în brațe și m-a urcat în mașină. În drum spre școală un cal sărise pe mine și aveam piciorul rupt.

DANIEL: Domnul Cosma era un om glumeț, mi-a plăcut.

IOSIF: Domnul Cosma era sincer, ne-a povestit despre dânsul.

FLORIN: Mi-a spus să închid ochii și să deschid gura. Am primit o bomboană.

RAMONA: M-a ajutat să citesc.

ROXANA: Îmi amintesc cum domnul Cosma ne-a dat sfaturi bune: să o ascultăm pe doamna învățătoare, să nu o facem de râs și să ne amintim că dânsa este a doua mamă pentru noi.

MARIA: Avea o voce blândă și un zâmbet care îi lumina fața.

IANCU: Îmi amintesc faptul că s-a uitat pe culegerea mea de matematică. Cu toate că era neîngrijită, nu a zis nimic, m-a privit atent.

ALINA: M-a întrebat ce este poligonul, cu o voce caldă.

DANI: A fost un om blând și m-a pus să citesc. Eu am citit.

Institutor,

FLORICA FAUR,

Școala cu clasele I-IV Roșia-Nouă

PREZENTARE DE CARTE

PLEDOARIE PENTRU SERBAREA ȘCOLARĂ SAU CUVÂNT ÎNAINTE PENTRU O CARTE DE SUFLET

De-a lungul timpurilor, omul nu s-a rezumat la satisfacerea trebuințelor biologice, ci a simțit nevoia de a crea, de a produce frumosul spre „a-l gusta”. Educația îi pune pe elevi în contact cu valoroase creații artistice, îi pregătește pentru a înțelege aceste opere, îi înarmează treptat cu un sistem de apreciere îi antrenează în crearea frumosului și la integrarea acestuia în viața personală.

Arta îl influențează profund pe om , îi trezește o serie de sentimente și emoții, îl determină să acționeze spre a crea. Mijloacele de care ne servim noi, dascălii, pentru a realiza sarcinile educației estetice sunt incluse în procesul de învățământ și în activitățile extracurriculare. În cadrul acestor activități se numără și serbările școlare care se pregătesc și se derulează cu diferite ocazii și au specificul în concordanță cu evenimentul cărora le sunt dedicate.

Pe parcursul celor mai bine de treizeci de ani de activitate cu școlarii mici, mi-am dat seama că, mai mult decât prin alte activități la clasă, am reușit să formez la elevii mei virtuți ca: hărnicia și spiritul de întrecere, prietenia, solidaritatea, toleranța, cinstea, modestia, bunătatea, iubirea și credința, respectul, patriotismul, încrederea, curajul. Fiecare din serbările

pregătite și prezentate fie pe scena unui cămin cultural, club, teatru de vară (în tabere școlare), Palatul Cultural, sau chiar în sala de clasă, a fost unicat. De ce? Deoarece fiecare prezentare avea alți actori care interpretau rolurile fiecare cu trăirile și personificările lor.

Am învățat că e nevoie să alegi piesa, sceneta, rolul, în funcție de specificul vârstei copiilor, de profilul psihologic al „micului actor” în spatele căruia se ascunde personajul, de asemănarea între ei și nu numai pentru o prezentare cât mai fidelă, ci pentru ca încărcătura emoțională, trăirea afectivă, să fie cât mai mare atât pentru actori cât și pentru părinții acestora.

Această carte a luat naștere tocmai din dorința de a face cunoscut rodul muncii mele în această privință. Sper să poată fi de folos mai tinerilor mei colegi.

Învățător,

SANA PRUNDAN

Liceul Teoretic „A. M. Guttenbrunn” Arad

PROIECTE DE INTIERE

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL

Inițiator și coordonator: învățător gr. I IOAN LUPUȚ, responsabilul comisiei metodice a învățătorilor și educatoarelor din școala cu cls I-VIII Bârzava

Titlul proiectului : PAȘI SPRE VIITOR

Perioada : aprilie-iunie 2005

Parteneri :

ȘCOALA CU CLS. I-VIII BÂRZAVA, înv. Maria Lupuț - 7 elevi

ȘCOALA CU CLS. I-IV CĂPRUȚA, înv. Viorica Leric – 6 elevi

ȘCOALA CU CLS. I-IV DUMBRĂVIȚA, înv. Ioan Suciuc – 3 elevi

ȘCOALA CU CLS. I-IV LALAȘINȚ, înv. Mariana Stefanescu–4 elevi

înv. Voichita Ștrengar

înv. Valeria Murgu

Grup țintă: elevii claselor a IV-a

Domenii de interes: comunicare umană

Colaboratori:

prof. TRIFU EGERAU, director, Școala cu cls. I-VIII Bârzava

prof. ELEONORA KAMLER, dirigintă

prof. MARIOARA EGERAU, limbă și comunicare

prof. ȘTEFAN AGOTICI, matematică

părinții elevilor claselor a IV-a

autoritățile locale

Partea I

1. MISIUNE

- creșterea randamentului și eficienței actului educațional;
- formarea continuă a cadrelor didactice într-un cadru instituționalizat ;

2. NEVOI

Analiza de nevoi de informare și cunoaștere

S PUNCTE TARI

- experiența dobândită în munca de parteneriat educațional ;
- exersarea comunicării scrise și verbale ;
- diversificarea modalităților de evaluare finală;
- organizarea clasei ca o comunitate;
- responsabilizarea demersului didactic.

W PUNCTE SLABE:

- reticența față de testarea finală în comun;
- lipsa de interes pentru nou ;
- nedepășirea unor orgolii nejustificate;
- lipsa unor fonduri financiare sigure ;
- dezinteres pentru popularizarea media ;
- lipsa de colaborare între parteneri ;
- lipsa motivației materiale pentru un volum de muncă prea mare.

O OPORTUNITĂȚI:

Politică la nivelul școlii de :

- promovare a lucrului în echipă, experimentarea parteneriatului;
- depășirea barierelor comunicaționale;
- oportunități de facilitare a integrării elevilor în gimnaziu ;

Legislație permisivă, favorizând :

- posibilități de afirmare profesională ;
- posibilități de creștere a prestigiului instituției școlare.

T AMENINTĂRI:

- programe școlare prea puțin permissive;
- accesul la informație și suporturi pentru dezvoltarea curriculumu-lui este costisitor ;
- auonomia școlii este limitată ;
- sistemul de evaluare nu este unitar.

3. METODOLOGIE

a) Modalități prin care se va ajunge la „produsul” final:

1. Utilizăm corespondența școlară ca mijloc de comunicare și cunoaștere.
2. Asigurăm funcționalitatea transferului de informație școlară și de specialitate.
3. Adoptăm un cod de conduită profesională pe care îl respectăm cu strictețe.
4. Ne implicăm activ și rațional în sprijinirea elevilor pentru realizarea activităților.
5. Stabilim conținutul activităților și graficul de desfășurare.
6. Cooperăm cu profesorii de la gimnaziu, comitetele de părinți și autoritățile locale.
7. Căutăm posibilități de popularizare a proiectului.
8. Identificăm cât mai multe oportunități de consultanță de specialitate.

b) Asigurarea funcționării proiectului se face prin:

- Implicarea învățătorilor care au elevi în clasa a IV-a, a coordonatorului de proiect, colaborarea cu profesorii din școală și alți factori interesați de proiect.
- Promovarea media a proiectului.

4. EVALUARE

a) „Valoarea adăugată” a proiectului:

- comunicarea între partenerii educaționali;
- pregătirea elevilor pentru integrarea într-o treaptă superioară de învățământ;
- abordarea reformei reale cu un plus de creștere a prestigiului și imaginii instituției în comunitatea locală.

b) *Riscurile de care vom ține cont:*

- reacții contradictorii față de intențiile proiectului;
- dificultăți de transport (traversarea râului Mureș);
- neimplicarea unor parteneri și colaboratori la nivelul scontat.

PARTEA II

1. OBIECTIVE:

- O1 Facilitarea integrării elevilor claselor a IV –a din școlile din com. Bârzava în gimnaziu;
- O2 Eliminarea barierelor comunicaționale (scrise, verbale);
- O3 Promovarea unor elemente-simboluri pentru a marca identitatea și personalitatea individuală și de grup în construirea comunității;
- O4 Implementarea metodelor alternative de evaluare finală;
- O5 Stimularea muncii în echipă și parteneriat.

2. PRODUSUL FINAL:

- tolba cu scrisori.
- portofoliul viitoarei clase: catalogul; calendarul evenimentelor importante din viața clasei (2005); blazonul, dictonul, imnul- ca simboluri ale identității de grup, pliant/ planșă ;
- seturi de teste finale;
- înregistrări, fotografii de la “Întâlnirea colegială”.

3. RESURSE:

- a. *Umane:* 7 învățători, 5 profesori, 20 elevi, comitete de părinți, autorități locale;
- b. *Logistice:* hârtie, coli colorate, plicuri, materiale pentru înregistrări, filme foto, mape, etc.
- c. *Financiare:* Fondul comitetelor de părinți, sponsorizări.

4. EVALUAREA ACTIVITĂȚILOR:

- a. *Instrumente de evaluare*: portofolii, teste finale, înregistrări de date;
- b. *Metode de evaluare*: observarea directă, reflecție și autoanaliză, discuție în grup;
- c. *Concordanța obiectivelor cu activitățile*: se înregistrează o bună concordanță a obiectivelor cu activitățile propuse

PARTEA A III-A

1. ACTIVITĂȚILE

A1: Realizăm setul I de scrisori (mesaje țintă, provocare/acceptare, date personale, nume, prenume, data nașterii).

A2: În grupul de lucru identificăm obiectivele, stabilim activitățile și responsabilitățile.

A3: Realizăm catalogul clasei și calendarul evenimentelor clasei (2005)

B1: Realizăm setul II de scrisori (mesaje țintă: stabilim elementele-simboluri de identitate a fiecărei grupări de elevi, corespunzătoare scolii de proveniență, în comunitatea viitoarei clase).

B2: Realizăm blazonul clasei (trifoiul cu patru foi, pe fiecare foiță fiind aplicat ca simbolul unei grupe).

B3: Stabilim dictonul clasei, eventual imnul clasei.

C1: Realizăm setul III de scrisori (mesaje țintă: stabilim modalități și elemente, simboluri de identificare individualizată în comunitatea clasei).

C2: “Floare în grădinița clasei mele / în buchetul doamnei diriginte”

C3: “Învățăm să ne prezentăm individual și artistic în spectacolul clasei”.

D1: Realizăm setul IV de scrisori (mesaje țintă: teste finale pe discipline, itemi, descriptori).

D2: Transmitem testele finale.

D3: Rezolvăm testele finale, activități de recuperare și dezvoltare.

E1: Proiectăm “Întâlnirea colegială” (momente, conținuturi, responsabilități).

E2: Colaborăm cu profesorii de la gimnaziu, părinții elevilor și sponsori).

E3: Realizăm întâlnirea conform programului negociat.

2. PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR:

Sapt/ activitate	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
A1	x									
A2		x								
A3		x	x							

B1			x							
B2				x						
B3				X						
C1				x						
C2					x					
C3					x	x	x	x	x	x
D1						x				
D2							x			
D3							x	x	x	x
E1								x		
E2									x	x
E3										x

Învățător,
IOAN LUPUȚ,
 Școala cu cls I-VIII Bârzava

PARTENERIAT EDUCAȚIONAL DIN PERSPECTIVĂ INTERCULTURALĂ

Aspirăm să ne fie recunoscută calitatea de europeni. Înțelegem că viitorul spațiu european trebuie văzut ca o scenă a confruntărilor fructuoase dintre mai multe coduri diferite, dar că pot apărea și disfuncționalități în cazul unei percepții defectuoase. În noul context ce se prefigurează, acela al fragmentării spațiului cultural în mai multe grupuri sociale, se ajunge la o societate multiculturală care va reacționa împotriva omogenizării maselor, oferind șansa unei culturi noi în care fiecare să-și regăsească propriile valori (C. Cucuș).

Pornind de la acest considerent, *școala, ca instituție socială, trebuie să fie receptivă la diversitate și să cultive pluralitatea culturii.* În acest mod tânărul de mâine se va putea identifica în multitudinea de culturi și idei, având conștiința propriei culturi, își va înțelege mai bine aproapele. Comunicarea interculturală în învățământ conduce în mod firesc la soluționarea unor probleme privind îndrumarea elevilor în legitimarea identității culturale, a înțelegerii și respectului față de opiniile altora. Virtuțile unei educații interculturale pot fi definite ca: „o perfectă loialitate, respectul persoanei umane, toleranța, simpatia, sociabilitatea, generozitatea și spiritul de întraajutorare” (Louis Meylan).

Deosebirile interumane sunt adesea motive pentru a adânci și mai mult distanțele dintre indivizi. Camilleri subliniază că „în interiorul aceleași societăți, al aceleași etnii, rețeaua ierarhizărilor nu este redusă; oare – continuă el – școala nu ne oferă în mod curent spectacolul disprețului

băiatului pentru fată, al orășeanului pentru cel de la țară, al tânărului din clasele favorizate pentru colegul său din mediile comune?”

Oamenii acceptă mai greu ideea că sunt diferiți și că nu pot fi aliniați toți la aceleași standarde valorice, simțindu-se uneori culpabili pentru aceasta. Pe de altă parte, indivizii cu merite deosebite au de suferit atunci când comunicarea este deficitară. Deschiderea spre celălalt se poate transforma în izolare dacă acest sentiment nu a fost exersat încă din copilărie în mediul organizat al școlii. *Toleranța reciprocă și înțelegerea pot fi formate printr-o educație prealabilă* care vine în întâmpinarea și respectarea alterității, astfel încât persoanele să se relaționeze unele cu altele și la culturile pe care le posedă .

În vederea unei orientări interculturale, în educație se pot lua în calcul mai multe dimensiuni ale pedagogiei (C . Cucos):

- pedagogia centrată pe educat, care face parte din diversitatea apartenențelor publicului școlar;
- pedagogia activă și interactivă, care implică o ancorare în realitate și o deschidere către circumstanțele mediului în care învață;
- pedagogia care ia în calcul învățarea descentrării și dezvoltă o competență în a comunica în perspectivă interculturală.

Ca aplicație la această pedagogie se poate dezvolta un *parteneriat educațional* în interiorul sistemului educativ precum și realizarea unor schimburi bazate pe corespondența școlară, excursii. Parteneriatul educațional urmează a fi definit prin asocierea dintre doi sau mai mulți parteneri implicați într-o relație ce are drept scop transformarea acestora în actori principali ai demersului educațional.

Într-o societate aflată în continuă transformare, *parteneriatul educațional apare ca un fapt firesc, prioritar în rezolvarea problemelor școlii, ce reclamă relații de cooperare și colaborare între diverse categorii de participanți*. Astfel se au în vedere toate secțiunile de elevi cuprinși în instituția școlară, fără deosebire de limbă sau religie, părinții și susținătorii legali ai elevilor, asociații cu caracter guvernamental sau nonguvernamental, agenții economici, autoritățile locale și întregul personal angajat în sistemul de învățământ. Atitudinea acestora trebuie să fie una pozitivă de înțelegere și consens, bazată pe principii democratice .

Constituirea unui grup partenerial se poate realiza atât la nivelul unei comunități rurale, cât și urbane unde există instituții școlare. Unitatea și eficiența unui astfel de grup constă în obligativitatea promovării unor valori comune care să revigoreze mentalitățile comunității prin *promovarea dialogului , a toleranței și a comunicării deschise*.

Un exemplu de acest fel s-a realizat între două școli, una din mediul rural, cealaltă din mediul urban. Este vorba despre Școala cu clasele I-IV Roșia-Nouă și respectiv Liceul „Ion Creangă” din Curtici, participante fiind

clasele a II-a și a IV-a. Primul demers s-a făcut la nivelul cadrelor didactice care și-au dat *acordul inițierii unui parteneriat școlar*. După acest prim stadiu s-a avut în vedere *organizarea și planificarea activităților școlare și extrașcolare*, lărgind *caracterul participativ al managementului școlar*. *Atragerea familiei* în acest parteneriat a fost importantă. Cunoașterea familiei devine o prioritate într-un moment în care familia însăși trebuie să se adapteze unor modificări semnificative. S-a ținut seama de diferențele care există între o familie de la oraș și una din mediul rural. Cercetările din domeniul sociologiei (H. Mendras) au evidențiat faptul că satul poate fi definit ca o *societate a intercunoașterii* unde fiecare are o percepție globală și nu funcțională a personalității celuilalt, iar opiniile sunt absente. Dimpotrivă în *societatea de masă*, a orașului, un individ cunoaște câțiva indivizi și doar o parte din aspectele privitoare la aceștia . Exprimarea opiniilor este o caracteristică a societății de masă. Prin urmare, pentru a stabili contacte cu indivizii unei societăți de masă trebuie să ne formulăm opinii. Ținând seama de aceste considerente, discuțiile cu membrii familiei din mediul rural au fost purtate frecvent în locuri și situații diferite care să susțină ideea inițierii unui parteneriat. În expunerea proiectului s-au reliefat *trăsăturile* unui parteneriat educațional, *calitățile și problemele* sale specifice.

Atenția s-a centrat pe *statutul* dobândit de elevul care intră în proiect, *modul în care va percepe și va fi perceput de către ceilalți*, precum și *avantajele* ce decurg dintr-un asemenea schimb: excursii, vizite, legături de prietenie în timp, noi cunoștințe etc. *Situația materială* și găsirea unor soluții care să permită derularea proiectului au fost, de asemenea, luate în calcul. *Părinții* au înțeles rolul lor ca *parteneri viabili* într-un parteneriat mai larg. S-a folosit această strategie pentru a înlătura orice barieră în *comunicarea interpersonală* și pentru a stimula interesul *în raport cu educația și cu evoluția propriilor copii*. Cunoașterea opiniilor familiei fiecărui elev a însemnat implicit cunoașterea mai bună a elevului.

Următoarea etapă a constat în antrenarea *autorităților locale* și a unei *asociații* care să ofere sprijin material. În mediul rural acest sprijin s-a concretizat prin rechizite și alte materiale utile desfășurării proiectului.

Comunicarea partenerilor implicați a fost o condiție sine qua non în derularea parteneriatului. Cadrele didactice au inițiat un program prin care s-a urmărit eliminarea prejudecăților elevilor legate de situarea în spațiu și de situația materială a partenerilor lor. *S-a ținut seama de următorii factori:*

- conținutul și întinderea activității ce va fi derulată: pe o perioadă determinată (1-2 ani);
- contextul în care se lucrează și limitele care se impun: motivația elevilor va fi diferită;
- nivelul participării în activitate: posibilitatea unei participări responsabile sau a unei participări superficiale, pasive.

Ideile promovate s-au bazat pe obținerea de informații unii despre alții. În acest scop s-au căutat studii, monografii, ziare, reviste, informații diverse cărora li s-a verificat veridicitatea. S-au analizat, de asemenea, informațiile pe care unii elevi le posedau deja pentru a înlătura ideile preconcepute, pornind într-o cunoaștere realistă a comunității studiate. La lecțiile de geografie (cls . a IV –a) s-a desenat harta celor două localități și s-a observat forma de relief caracteristică. În cadrul orelor de educație civică (cls . III-IV) fiecare elev și-a realizat fișa personală în contextul temei „Eu și ceilalți”. Activitățile desfășurate nu au suferit o ruptură de realitate, dimpotrivă, ele au avut o strânsă legătură cu viața zilnică a participanților (elevii din mediul rural au învățat să poarte o conversație telefonică făcând apel la corespondenții lor).

Elevii au realizat portofolii cu lucrări inspirate din imediata lor apropiere: casa, familia, școala, biserica, prietenii, jocuri preferat, și-au exprimat în scris gânduri despre prietenie și înțelegere (clasele III-IV). Toate lucrările au constituit obiectul unei *corespondențe școlare*, regulate care de multe ori a fost folosită ca material didactic în înțelegerea mai temeinică a „celuilalt”.

Apartenența la culte diferite (ordodox , catolic , baptist , penticostal) nu a fost o piedică, ci un capital simbolic ce a facilitat comunicarea dintre copii. *A fost promovată înțelegerea și iubirea aproapelui ca o valoare fundamentală a religiei creștine.* Elevii și-au prezentat unii altora locul de rugăciune prin desene și fotografii.

Proiectul de parteneriat s-a încheiat în urma întâlnirilor dintre participanți, pe rând, în cele două localități: Roșia – Nouă și Curtici. S-au vizitat obiectivele fiecărei localități, s-a servit masa împreună, s-au desfășurat jocuri de cunoaștere și s-a cântat. Copiii din mediul rural au fost cazați pe o perioadă de două zile în familiile colegilor lor, legând prietenii trainice care se continuă și acum prin corespondență, în afara școlii.

Prin acest parteneriat s-a urmărit înțelegerea mai clară a altor personalități diferite de grupul de învățatură din cadrul școlii și cunoașterea altei culturi, promovând propria cultură. Elevii au reușit timp de doi ani să-și prezinte unii altora obiceiuri practicate cu diferite ocazii, evitându-se supradimensionarea unei culturi în defavoarea alteia. O comunitate, chiar de dimensiuni reduse, poate cuprinde o bogăție de semnificații.

În urma acestui proiect s-a constatat la elevi:

- mai mare încredere în grupul din care fac parte;
- îmbunătățirea comunicării între colegi (a vorbi , a asculta);
- toleranța față de opiniile celuilalt;
- respectul față de propria persoană și față de ceilalți;
- promovarea unor reguli și luarea deciziilor în stil democratic;
- modalități noi de soluționare a problemelor interpersonale;

- stăpânirea unor emoții primare;
- dorința de evitare a unor incidente sau altercații fizice.

Percepția valorilor a cunoscut o nouă abordare, cea a complementarității diferită de maniera exclusivistă bun-rău, minor-major. Atitudinea interculturală a facilitat, totodată, descoperirea unor elemente comune ca principii de bază ale comunicării și înțelegerii reciproce dintre parteneri.

Institutor,
FLORICA FAUR,
 Școala cu clasele I-IV Roșia-Nouă

Biografie:

1. Cucuș, C., *Educația – dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2000.
2. MEC, *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*, București, 2001.
3. Meylan, L., *L' école et la personne*, Delachaux et Niestle, Neuchatel , 1968.

**CUNOAȘTEREA ORIZONTULUI LOCAL
 ÎN PERIOADA PREMERGĂTOARE
 STUDIERII GEOGRAFIEI**

Geografia României este o disciplină prevăzută în Planul cadru de învățământ a fi studiată de către elevi doar în clasa a IV-a, în aria curriculară III, „Om și societate”.

Formarea noțiunilor și a reprezentărilor geografice este mult ușurată dacă institutorul desfășoară o activitate pregătitoare, de familiarizare a elevilor cu ele. Această activitate se face în mod plăcut și util dacă se iese din spațiul obișnuit al clasei în natura înconjurătoare. În cadrul excursiilor și drumețiilor se asigură contactul direct al elevilor cu realitatea geografică care urmează a fi studiată la clasă: forme de relief, ape, floră și faună caracteristice, populația și ocupațiile oamenilor.

De asemenea, cunoștințele dobândite în mod direct, nemijlocit întăresc convingerile morale ale elevilor, aceștia înțelegând obligațiile de respect, dragoste și protecție față de mediul natural, față de aceia care asigură înfrumusețarea lui. Îi incită la participare pentru menținerea calității vieții mediului înconjurător, îi fac să devină conștienți de viitor, de faptul că viața generațiilor viitoare depinde în mare măsură de opțiunile acestora. *Se realizează deci și o educație ecologică, componentă importantă a „noilor educații”.*

Un rol important în familiarizarea elevilor cu noțiuni și reprezentări geografice îl are cunoașterea orizontului local natal și învecinat. Orizontul local natal este un spațiu bine delimitat care înconjoară localitatea de reședință în imediata apropiere a acesteia și unde se află casa, familia, școala.

Este locul de care ne simțim legați sufletește, locul primelor bucurii și ale primelor jocuri ale copilăriei, locul unde încolțește sămânța dragostei de țară. Orizontul local învecinat oferă elevilor perspectivă și deschidere în cunoaștere.

În cursul anului școlar 2003-2004 am conceput și am desfășurat, împreună cu doamna învățătoare Ardelean Sidonia de la Grupul Școlar „Ion Creangă” din Curtici, activități în cadrul *proiectului de parteneriat* cu titlul: „*Orizontul local învecinat*”, cu durata de un an.

Grupurile țintă au fost: elevii clasei a II-a A de la Colegiul Național „Elena Ghiba-Birta” din Arad, clasă pe care o conduc, și elevii clasei a II-a A de la Curtici.

Misiunea proiectului a fost cunoașterea orizontului local din zone geografice și istorice învecinate.

Proiectul a favorizat schimbul de experiență cu cadrele didactice de la școala din Curtici, contactul cu elevii acestei școli, cunoașterea unor forme de relief cu flora și fauna specifică, stimularea interesului elevilor pentru cunoașterea trecutului istoric precum și contactul cu alte medii familiale, cunoașterea unor meserii, petrecerea în mod plăcut și util a timpului liber. Posibilitatea de a experimenta parteneriatele școlare, ca și incidența cu noul, au fost alte oportunități ale proiectului.

Obiectivele urmărite au fost: promovarea interesului pentru cunoașterea mediului natural și social învecinat; formarea unor atitudini și comportamente de cunoaștere; promovarea schimbului de experiență între cadrele didactice de la școli diferite în scopul creșterii eficienței activității lor; implicarea activă a elevilor.

Activitățile propuse au fost următoarele: formarea echipei de lucru; identificarea obiectivelor proiectului și stabilirea contactului inițial între școlile partenere; repartizarea sarcinilor de lucru și organizarea primirii la Arad a partenerilor de la Curtici; deplasarea elevilor de la Curtici la Arad; vizitarea școlii din Arad, prezentarea programului artistic și deplasarea la Muzeul Județean; realizarea pliantului „Municipiul Arad”; dezbaterii temei „Orizontul local”; identificarea reușitelor și nereușitelor proiectului; proiectarea și pregătirea etapei următoare de deplasare la Curtici; deplasarea elevilor de la Arad la Curtici, vizitarea școlii, a brutăriei din cadrul Complexului agro-industrial Curtici, apoi deplasarea la Macea și vizitarea Grădinii Botanice; realizarea expoziției “Am văzut multe, acum știu!”.

Produsele finale elaborate la sfârșitul proiectului au fost: pliantul cu desene ale copiilor, expoziția cu imagini ale obiectivelor vizitate, potofoliu.

Consider că, prin buna concordanță realizată între obiectivele urmărite și activitățile cu profunde finalități educative desfășurate în cadrul acestui proiect, am reușit să asigur elevilor o parte din bazele necesare formării unor noțiuni și reprezentări geografice.

Institutor,
VUIA MARIANA,
Colegiul Național “Elena Ghiba-Birta” Arad